



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt „Gimnastykując ciało – usprawniasz umysł” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Poddziałania 3.3.4 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

INNOWACYJNY PROGRAM NAUCZANIA UCZNIÓW

O SPECJALNYCH POTRZEBACH EDUKACYJNYCH

„GIMNASTYKUJĄC CIAŁO- USPRAWNIASZ UMYSŁ”

I etap edukacyjny

Program opracowano do projektu w ramach konkursu nr 2/POKL/3.3.4/09 pt.:
Opracowanie i pilotażowe wdrożenie innowacyjnych programów nauczania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi z wykorzystaniem nowoczesnych metod diagnozy i terapii ucznia niepełnoprawnego, w ramach Poddziałania 3.3.4. „Modernizacja treści i metod kształcenia– projekty konkursowe”

Autorki programu: Małgorzata Sobura, Stanisława Stus

Spis treści:

1. Wstęp
2. Założenia programu
3. Cele nauczania
4. Treści kształcenia
5. Sposoby osiągania celów
6. Opis założonych osiągnięć ucznia i propozycje kryteriów ocen oraz metod ich sprawdzania
7. Ewaluacja programu
8. Załączniki

Wstęp

Każdego roku wśród dzieci rozpoczynających naukę w szkole dostrzegamy uczniów, którzy już na starcie mają trudności w sprostaniu wymaganiom szkolnym. Do trudności, które powodują problemy z nabywaniem wiadomości i umiejętności należą m.in., zaburzenia pamięci i myślenia, zaburzenia koncentracji uwagi, orientacji przestrzennej, problemy z pisaniem, czytaniem i liczeniem, a także niska sprawność motoryczna.

Występujące trudności najczęściej mają związek z deficytami rozwojowymi wynikającymi z niepełnosprawności czy też specyficznych trudności w uczeniu się. Niezależnie od przyczyn niepowodzeń szkolnych sukces w edukacji szkolnej uzależniony jest od prawidłowej diagnozy, dobrze zorganizowanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz dostosowania wymagań do potrzeb i możliwości dziecka.

Aktualnie, w przypadku niepełnosprawności dziecka, rodzic podejmując decyzję o wyborze dla niego szkoły coraz częściej wybiera naukę w oddziale integracyjnym.

Praca w klasie integracyjnej jest nie lada wyzwaniem dla uczących w niej nauczycieli, którzy muszą tak zorganizować pracę, aby każdy uczeń pracował zgodnie z własnymi potrzebami i na miarę własnych możliwości. W wyniku wieloletnich doświadczeń, kontaktów z nauczycielami klas integracyjnych, prowadzonych szkoleń i własnych spostrzeżeń możemy stwierdzić, że trudności w pracy z uczniami o różnych możliwościach wynikają z: 1) niewystarczającej wiedzy na temat występujących deficytów i ich wpływu na proces uczenia się uczniów, 2) niedostatecznej umiejętności konstruowania rzetelnej diagnozy umiejętności funkcjonalnych i programowania pracy z uczniem 3) niewystarczającej znajomości metodyki pracy w klasie integracyjnej.

Po głębszej analizie występujących problemów jednym z nasuwających się wniosków jest stwierdzenie, że praca nauczyciela ukierunkowana jest na niwelowanie przejawów, a nie przyczyn niepowodzeń szkolnych uczniów.

W dzisiejszej szkole w niewielkim stopniu zwraca się uwagę na stan sprawności motorycznej dziecka, na fakt, że to „ruch” jest centrum procesów uczenia się, że właśnie z układem ruchowym i jego kontrolą związany jest rozwój mowy, umiejętności szkolnych oraz zachowania się. Przy ocenie poziomu funkcjonowania ucznia bardzo często bagatelizuje się stan sprawności sensomotorycznej, często zamieszcza się jedno czy dwa nic nie mówiące zadania na ten temat.

Dlatego też zgodnie z ideą projektu „**Gimnastykując ciało- usprawniasz umysł**” celem programu jest wprowadzenie zmian w programach nauczania kształcenia zintegrowanego oraz w organizacji pracy w klasie integracyjnej tak, aby uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych mieli szansę na wyrównywanie deficytów

rozwojowych, a każdy uczeń w klasie nabywał umiejętności szkolne i społeczne zgodnie ze swoimi potrzebami i na miarę swoich możliwości.

Założenia programu

Innowacyjny program nauczania „Gimnastykując ciało- usprawniasz umysł” opracowany został dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych uczących się w integracyjnych klasach I- III szkoły podstawowej.

Program opracowano zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania i podręczników oraz cofania dopuszczenia (Dz. U. Nr 89, poz.730 z 2009 r.), a zakres treści programowych jest zgodny z podstawą programową dla I etapu edukacyjnego (Rozporządzenie MEN w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego z dnia 23 grudnia 2008r. (Dz. U. z dnia 15 stycznia 2009 r. Nr 4, poz. 17).

Program „ Gimnastykując ciało- usprawniasz umysł” nie wymaga zmian programowych w programach nauczania dopuszczonych do użytku w danej szkole. Zamiarem autorów niniejszego programu jest zwrócenie uwagi nauczycieli na znaczenie sprawności sensomotorycznej dla rozwoju umiejętności szkolnych i społecznych, zarówno uczniów pełnosprawnych jak i uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Możemy dzisiaj zaobserwować znaczny spadek sprawności fizycznej dzieci, co możemy łączyć z postępowaniem cywilizacji. Dzieci już od najmłodszych lat znacznie więcej czasu spędzają przed telewizorem czy komputerem, niż na podwórku bawiąc się, co z pewnością niekorzystnie wpływa na poziom ich sprawności motorycznej oraz rozwój zmysłów, zarówno organów zmysłów jak i percepcji sensorycznej.

Jak najpełniejszy rozwój w tym zakresie stanowi niezbędny warunek dobrego samopoczucia każdego dziecka, jego zachowania i uczenia się, także dziecka o specjalnych potrzebach.

Zdaniem autorów powodzenie szkolne dziecka wiąże się z funkcjonowaniem jego sensomotoryki, dlatego też głównym założeniem programu jest edukacja przez „ruch” oraz kształcenie umiejętności odbioru i przetwarzania bodźców zmysłowych. Autorzy programu zwracają uwagę na znaczenie wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem oceny sprawności sensomotorycznej, w realizacji programów nauczania zwłaszcza w sytuacji, gdy w klasie obok pełnosprawnych uczniów uczą się uczniowie z niepełnosprawnościami i z trudnościami w uczeniu.

Edukacja na poziomie kształcenia zintegrowanego ma kluczowe znaczenie dla dalszej edukacji każdego dziecka, stanowi fundament jego wykształcenia. W sytuacji, gdy problem nie zostanie odpowiednio zdiagnozowany i nie zostaną podjęte właściwe działania możemy stwierdzić, że dziecko może zostać skazane na niepowodzenia szkolne.

Zamierzeniem autorów programu jest uświadomienie nauczycielom konieczności całościowego spojrzenia na problem specjalnych potrzeb edukacyjnych. Praca z dzieckiem o specjalnych potrzebach edukacyjnych wymaga zintegrowanych działań nauczycieli i specjalistów już na etapie planowania pracy. Wspólne, zintegrowane działania winny dotyczyć zarówno zajęć edukacyjnych jak i zajęć o charakterze rewalidacyjnym. Niniejszy program jest innowacyjnym rozwiązaniem w zakresie organizacji i metodyki pracy w klasach integracyjnych.

Jako wiodącą metodę proponuje się metodę ośrodków pracy, polegającą na wielozmysłowym poznawaniu konkretnego obrazu, słowa. Zdobywanie wiadomości i umiejętności na drodze obserwacji, badania i doświadczania z wykorzystaniem wszystkich zmysłów, powiązania teorii z praktyką pozwala na lepsze ich zapamiętanie i rozumienie, a tym samym stwarza szanse na osiąganie sukcesów szkolnych przez uczniów z deficytami rozwojowymi.

Proponuje się również zmiany w zakresie edukacji plastycznej, muzycznej i technicznej, które prowadzone będą w formie ekspresji plastyczno-, techniczno-, muzyczno- ruchowej. Ze względu na ścisły związek sprawności motorycznej z uczeniem się istotną rolę odgrywają zajęcia z wychowania fizycznego. W tej części zajęć wprowadzone zostaną ćwiczenia i zabawy ruchowe wpływające na: zanikanie niezdolności ruchowej i zaburzeń motorycznych, podnoszenie ogólnej sprawności fizycznej.

Punktem wyjścia w planowaniu pracy z uczniami jest ocena ich sprawności sensomotorycznej w oparciu o zawarte w programie arkusze diagnostyczne. Opracowana diagnoza w obrębie sprawności sensomotorycznych stanie się podstawą do opracowania zestawu ćwiczeń i zabaw ruchowych realizowanych przez uczniów w ramach wskazanych edukacji, wychowania fizycznego i zajęć rewalidacyjnych. Podstawową metodą pracy nauczyciela w tej części jest integracja sensoryczna.

Uwzględniając fakt, że „ruch” stanowi bazę dla umiejętności uczenia się autorzy programu uważają, że ocena sprawności sensomotorycznej winna być punktem wyjścia w planowaniu pracy z uczniami. Poprawa sprawności w obrębie sensomotoryki może być kluczem do sukcesu każdego ucznia.

Cele kształcenia

Zgodnie z założeniami podstawy programowej szkoła oraz poszczególni nauczyciele winni podejmować działania mające na celu zindywidualizowane wspomaganie rozwoju każdego ucznia, stosownie do jego potrzeb i możliwości, a w sytuacji ucznia niepełnosprawnego nauczanie należy dostosować również do jego możliwości psychofizycznych oraz tempa uczenia się.

Zadaniem szkoły m.in. jest:

1) realizowanie programu nauczania skoncentrowanego na dziecku, na jego indywidualnym tempie rozwoju i możliwościach uczenia się

oraz

2) rozwijanie predyspozycji i zdolności poznawczych każdego dziecka.

Z powyższych zadań wynikają cele ogólne programu:

- Podniesienie jakości pracy szkoły poprzez świadome i efektywne planowanie procesu kształcenia uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych
- Rozpoznawanie nieprawidłowości rozwojowych uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem zaburzeń w sferze motorycznej i prawidłowe ich diagnozowanie
- Stymulowanie rozwoju psychomotorycznego uczniów zgodnie z ich indywidualnymi potrzebami i możliwościami
- Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów niepełnosprawnych
- Zwiększenie poczucia własnej wartości u uczniów niepełnosprawnych
- Organizowanie i prowadzenie zajęć edukacyjnych umożliwiających wielozmysłowe poznanie świata zarówno przez pełnosprawnych jak i niepełnosprawnych uczniów
- Doskonalenie umiejętności matematyczno-przyrodniczych poprzez doskonalenie ogólnej sprawności ruchowej uczniów,
- Podniesienie kompetencji nauczycielskich w zakresie pracy w klasie integracyjnej.

Cele szczegółowe programu:

- Doskonalenie umiejętności przetwarzania informacji pochodzących z receptorów wzrokowych, słuchowych, dotykowych, węchowych i smakowych oraz układu przedsionkowego;
- Budowanie świadomości ciała

- Poprawa rozumienia położenia i ruchu ciała w przestrzeni
- Usprawnianie koncentracji uwagi
- Doskonalenie percepcji i koordynacji
- Poprawa napięcia mięśniowego
- Usprawnianie w zakresie planowania i precyzji ruchu, w tym manipulacji
- Usprawnianie w obrębie motoryki małej,
- Doskonalenie równowagi,
- Doskonalenie gibkości ciała, skoczności i siły,
- Usprawnianie w zakresie przyjmowania prawidłowej pozycji ciała
- Doskonalenie ogólnej sprawności ruchowej,
- Doskonalenie pamięci i myślenia,
- Rozwój umiejętności poznawczych,
- Doskonalenie umiejętności czytania, pisanie i liczenia,
- Poprawa zdolności uczenia się,
- Doskonalenie umiejętności społecznych,
- Doskonalenie umiejętności obserwacji i oceny poziomu funkcjonowania ucznia
- Doskonalenie umiejętności wykorzystywania wyników na podstawie narzędzi diagnostycznych w organizowaniu pracy z uczniem,
- Dostosowywanie wymagań do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia.

Treści kształcenia

Zakres treści programowych dotyczy usprawniania sensomotorycznego uczniów i dotyczy obszarów badanych opracowanymi narzędziami diagnostycznymi. Jest on zgodny z założeniami podstawy programowej kształcenia ogólnego dla I etapu edukacyjnego. Materiał programowy został przedstawiony w formie tabelarycznej i zawiera:

- Dział programowy
- Zakres treści

Dział programowy	Zakres treści
Zmysły	Odbiór i przetwarzanie bodźców zmysłowych; preferencja zmysłów; integracja i koordynacja; percepcja; analiza i synteza;
Świadomość ciała i przestrzeni	Wskazywanie i nazywanie części ciała; Różnicowanie prawej i lewej strony ciała;

	<p>Odtwarzanie prostych układów pokazanych przez drugą osobę oraz ćwiczeń pod dyktando; Różnicowanie pojęć „na, pod, obok, za , przed ”w schemacie własnego ciała; Różnicowanie układów przestrzennych; Kierowanie się w działaniu schematami przestrzennymi; Pojęcia przestrzenne- nazywanie, przyswojenie i ich powiązanie np. z odległością, położeniem; zabawy i gry orientacyjno- porządkowe</p>
Motoryka duża	<p>Ćwiczenia wyprostne związane z utrzymaniem prawidłowej postawy ciała; ćwiczenia i zabawy rzutne, skoczne; ćwiczenia równoważne; turlanie, pełzanie, czworakowanie- naprzemienność ruchów; ćwiczenia równoważne; ćwiczenia i zabawy rzutne; łapanie, podrzucanie i turlanie piłki; ćwiczenia i zabawy skoczne; ćwiczenia i zabawy w pokonywaniu przeszkód; ćwiczenie płynności i planowanie ruchów (rytmy i sekwencje); chodzenie, bieganie po równej drodze i z przeszkodami; wspinanie się; ruchy na przemienne; krążenia rąk, ramion, tułowia, głowy; wymachiwanie; przewroty i przeskoki</p>
Motoryka mała	<p>ćwiczenia rozluźniające, relaksacyjne, rozmachowe; malowanie na dużych i małych powierzchniach; rysowanie; wydzieranie; stemplowanie; wyklejanie powierzchni materiałami o różnej fakturze i wielkości; układanie, lepienie i modelowanie; obrysowywanie kształtów; zbieranie drobnych elementów; cięcie po liniach prostych, falistych, wycinanie kształtów; ćwiczenia dłoni, palców, nadgarstków; przekładanie przedmiotów; manipulowanie; układanie elementów; zabawy paluszkowe; sekwencja ruchów ; wiązanie, przewlekanie, nawlekanie</p>

Sposoby osiągnięcia celów

Skuteczność realizacji każdego programu zależy od strategii obranej przez nauczyciela. Zgodnie z założeniami tego programu wiodącą metodą pracy jest metoda polegająca na wielozmysłowym poznawaniu świata wzorowana na metodzie ośrodków pracy, którą z powodzeniem stosuje się w szkole specjalnej. Podstawowym założeniem tej metody jest praca poznawcza polegająca na zbieraniu informacji o otaczającej rzeczywistości poprzez:

- spostrzeganie wzrokowe – obserwowanie kształtów, wielkości, długości, szerokości, barw itp.
- spostrzeganie słuchowe -rozpoznawanie różnych dźwięków, siły głosu, głośności, kierunków i odległości od źródła dźwięku.
- spostrzeganie przez dotyk- wielkość, długość, twardość, szerokość, miękkość, temperatura, kształt itp.
- spostrzeganie poprzez zmysł smaku
- spostrzeganie poprzez zmysł powonienia.

Tematyka zajęć ułożona zostaje w bloki tematyczne w formie ośrodków tygodniowych. W ramach bloków tematycznych opracowane zostaną tematy dnia. Punktem wyjścia będzie tematyka zajęć z zakresu edukacji społeczno-przyrodniczej, której podporządkowane zostaną treści edukacji polonistycznej i matematycznej. Stąd konieczność dostosowania programów nauczania do zalecanego sposobu pracy z uczniami.

Takie ułożenie treści nauczania pozwoli uczniom niepełnosprawnym oraz innym mającym trudności w uczeniu się na poznawanie zagadnień w całościowym i logicznym układzie za pomocą wszystkich analizatorów.

Wielozmysłowe, bezpośrednie spostrzeganie, obserwacja, zbieranie materiału o danym zjawisku, a następnie jego przetwarzanie i kojarzenie go z poprzednio opanowanym materiałem w większym stopniu pozwala na zapamiętanie i zrozumienie zdobywanych wiadomości.

W części zajęć z edukacji plastycznej, muzycznej i technicznej prowadzonych w formie ekspresji plastyczno-, techniczno-, muzyczno- ruchowej wprowadzone zostaną ćwiczenia i zabawy ruchowe na bazie integracji sensorycznej.

Ze względu na ścisły związek sprawności motorycznej z uczeniem się „ruch” towarzyszy uczniom również w trakcie zajęć wstępnych. W tej części stosowane będą przede wszystkim ćwiczenia w zakresie doskonalenia świadomości czucia ciała i przestrzeni.

Istotną rolę odgrywają zajęcia wychowania fizycznego, dla których przewidziano strukturę zajęć:

1)Zajęcia wstępne:

- Zabawa lub ćwiczenia porządkowe
- Ćwiczenia związane ze świadomością ciała i przestrzeni- pozwalają na łatwiejsze zrozumienie pojęć przestrzennych i form geometrycznych, podniesienie orientacji

2) Ekspresja ruchowa

- Praca z wybranym zestawem ćwiczeń- ćwiczenia usprawniające, korygujące i kompensujące
- Zabawy lub ćwiczenia związane tematycznie z ośrodkiem pracy

3) Zajęcia końcowe

- Ćwiczenia i zabawy rytmiczno- ruchowe
- Relaksacja

Podstawą opracowania zestawu ćwiczeń i zabaw ruchowych dla uczniów są wyniki uzyskane na podstawie przeprowadzonych badań na podstawie arkuszy diagnostycznych.

Ocena sprawności motorycznej uczniów w klasie integracyjnej dokonana zostanie z początkiem roku szkolnego na podstawie arkuszy diagnostycznych. Będzie ona przebiegała w trzech etapach.

Na I etapie diagnozie podlegać będą wszyscy uczniowie. W tym celu zostaną wykorzystane następujące narzędzia:

- Test Sprawności Motoryki Dużej- rozwiązują nauczyciele (opracowany przez autorów programu),
- Test Sprawności Motoryki Małej - rozwiązują nauczyciele biorący udział w innowacji (opracowany przez autorów programu),
- Rysunek człowieka – rozwiązują nauczyciele (opracowany przez autorów programu)
- Test orientacji w schemacie ciała i przestrzeni – rozwiązują nauczyciele (opracowany przez autorów programu).

Na tym etapie nauczyciele mogą wykorzystać Kwestionariusz Ryzyka zaburzeń SI wg Z. Przyrowskiego w celu zdiagnozowania dzieci pod kątem SI.

W II etapie dalszej diagnozie będą podlegać dzieci pełnosprawne ,u których stwierdzono nieprawidłowości na I etapie badań oraz wszyscy uczniowie niepełnosprawni na podstawie narzędzi :

- Obserwacji „klinicznych” –rozwiązują nauczyciele (opracowany przez autorów programu)

- Lateralizacja –rozwiązują nauczyciele(opracowany przez autorów programu).

W tej części można również wykorzystać Kwestionariusz Sensomotoryczny autorstwa Z. Przyrowskiego, który powinni rozwiązać rodzice, ewentualnie nauczyciele wspólnie z rodzicami.

III etap diagnozy dotyczy jedynie uczniów niepełnosprawny. W tej części zostanie przeprowadzony wywiad z rodzicami oraz test oceniający sprawność motoryki małej , który rozwiązują rodzice.

Dla każdego ucznia , u którego stwierdzono nieprawidłowości zostanie założona karta obserwacji, w której zostaną dokonane wpisy na podstawie wyników narzędzi badawczych:

- z obserwacji wstępnej i końcowej (dla uczniów pełnosprawnych),
- z obserwacji wstępnej, śródrocznej i końcowej (dla uczniów niepełnosprawnych).

Dodatkowo dla każdego ucznia niepełnosprawnego prowadzone będą zeszyty , w których nauczyciel dokona miesięcznie ok. 10 wpisów na podstawie bieżącej obserwacji poprawności wykonywania poszczególnych ćwiczeń, zachowań, postrzegania zmysłowego. Prowadzenie zeszytu obserwacji ma na celu monitorowanie postępów ucznia oraz wprowadzanie ewentualnych modyfikacji.

Ponadto każdy uczeń klasy pierwszej integracyjnej (pełnosprawny i niepełnosprawny) z początkiem roku szkolnego objęty zostanie badaniem umiejętności matematyczno- przyrodniczych na podstawie testu opracowanego przez autorów programu.

Test ten można wykonać również w klasach II-III dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną.

Powyższy test może posłużyć do analizy porównawczej , przeprowadzonej po roku realizacji programu.

Zestaw do badania umiejętności matematyczno- przyrodniczych składa się z:

- testu badania dojrzałości szkolnej w zakresie rozumowania matematyczno- przyrodniczego
- kartoteki testu
- arkusza indywidualnego
- arkusza zbiorczego.

W oparciu o wyniki testów: diagnostycznego w zakresie sprawności sensomotorycznej oraz dojrzałości szkolnej w zakresie umiejętności matematyczno- przyrodniczych zostaną wytyczone kierunki pracy oraz opracowane zestawy ćwiczeń dla każdego ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych, które powinny być wpisane do indywidualnych programów edukacyjno- terapeutycznych.

Na podstawie analizy :

- wpisów w zeszytach obserwacji,
- zapisów kart obserwacji sfery sensomotorycznej,
- wyników testu umiejętności matematyczno- przyrodniczych,

należy dokonać oceny przyrostu umiejętności ucznia po roku realizacji programu w celu zaplanowania pracy na kolejny rok.

Ponadto dla uczniów objętych rewalidacją indywidualną obowiązującym elementem zajęć będą zestawy ćwiczeń zgodne z wynikami diagnozy funkcjonalnej w sferze motorycznej. Dla każdego ucznia niepełnosprawnego opracowane zestawy ćwiczeń z określającymi je celami zostaną wpisane do indywidualnych programów rewalidacyjnych. W trakcie każdego zajęcia rewalidacyjnych na ćwiczenia przewiduje się od pięciu do dziesięciu minut.

Ogromne znaczenie dla powodzenia programu ma stosowanie zasad: akceptacji, życzliwości, stopniowania trudności i systematyczności oraz odpowiednia liczba powtórzeń poszczególnych ćwiczeń, korygowanie zaobserwowanych nieprawidłowości oraz prowadzenie rzetelnych obserwacji.

Opis założonych osiągnięć ucznia i propozycje kryteriów ocen oraz metod ich sprawdzania

Osiągnięcia dzieci uczestniczących w programie będą oceniane indywidualnie, z uwzględnieniem ich możliwości na podstawie wyników testów diagnostycznych i w trakcie obserwacji bieżących.

Przewidujemy, iż w wyniku realizacji programu wystąpią pozytywne zmiany w zakresie:

- sprawności motorycznej uczniów,
- funkcjonowania szkolnego i społecznego uczniów,

- startu szkolnego uczniów,
- poczucia własnej wartości u uczniów niepełnosprawnych,
- odnoszenia przez uczniów niepełnosprawnych sukcesów w edukacji szkolnej
- integracji uczniów niepełnosprawnych z grupą rówieśniczą i komunikacji w zespole
- kompetencji nauczycielskich w prowadzeniu obserwacji i programowaniu pracy z uczniem niepełnosprawnym
- umiejętności organizowania i prowadzenia zajęć w klasie integracyjnej z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i możliwości każdego ucznia

Wymienione efekty mają bezpośredni wpływ na funkcjonowanie ucznia w szkole i poza nią, w sposób znaczący wpływają na doskonalenie nauki czytania i pisania oraz umiejętności matematycznych.

W znaczący sposób podnoszą kompetencje nauczycieli pracujących w klasach integracyjnych.

Ewaluacja

Zadaniem naszego programu jest poprawa efektów kształcenia uczniów w klasie integracyjnej oraz wzrost kompetencji nauczycieli w zakresie pracy w oddziale integracyjnym.

Ocenię będą podlegały:

- indywidualne programy edukacyjne uczniów
- wpisy w zeszytach obserwacji
- umiejętności uczniów odnotowanych w kartach obserwacji
- karty pracy uczniów w ramach nauczania zintegrowanego
- analiza porównawcza wyników badań w oparciu o arkusze diagnostyczne
- testy umiejętności matematyczno- przyrodniczych (analiza porównawcza)
- postępy uczniów w zakresie kluczowych umiejętności szkolnych.

Załączniki

1. Narzędzia diagnostyczne:

ARKUSZ OBSERWACJI SPRAWNOŚCI MOTORYCZNEJ (MOTORYKA DUŻA)

.....
(imię i nazwisko dziecka)

.....
(data badania)

Lp.	Rodzaj ćwiczeń	Wykonuje prawidłowo	Popelnia błędy	Nie wykonuje
1.	Turlanie się: <ul style="list-style-type: none">- w prawo (w prostej linii, 2m)- w lewo (w prostej linii, 2m)			
2.	Pełzanie: <ul style="list-style-type: none">- za pomocą przypadkowych ruchów- homologiczne (<i>obie ręce pracują razem, podobnie i nogi</i>)- homolateralne (<i>jednostronne - na zmianę pracuje lewa ręka i lewa noga oraz prawa ręka i prawa noga</i>)- bilateralne (<i>dwustronne prawą ręką i lewą nogą oraz lewą ręką i prawą nogą</i>)			
3.	Czworakowanie: <ul style="list-style-type: none">- homologiczne na rękach i kolanach, (<i>przypominające skoki królika</i>).- homolateralne - <i>najpierw jedna strona ciała (lewa ręka i lewa noga), a potem druga (prawa ręka i prawe kolano)</i>.- bilateralne - <i>kończyny pracują „na krzyż”(prawa ręka i lewe kolano oraz lewa ręka i prawe kolano)</i>.			
4.	Chód: <ul style="list-style-type: none">- zgodnie z wyznaczonym rytmem(<i>bardzo</i>			

	<p><i>wolno, szybciej, bardzo szybko, wolno</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - we wspięciu - stopkami(<i>po narysowanej linii, 2m</i>) - bokiem - do tyłu <p><i>(3 kroki w prawo, 2 kroki do tyłu, 3 kroki w lewo, 2 kroki do przodu)</i></p>			
5.	<p>Bieg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szybki bieg do wyznaczonego miejsca - szybki bieg z wymijaniem lub obieganiem przedmiotów - bieg do tyłu - bieg w połączeniu z różnymi formami ruchu (obroty ramion do przodu) 			
6.	<p>Ćw. z elementem równowagi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie równowagi w staniu na jednej nodze - stanie z zamkniętymi oczami - poruszanie się równoważnie po wyznaczonym torze - poruszanie się równoważnie po ławeczce 			
7.	<p>Rzuty i chwyt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podrzucanie i chwytanie oburącz - podrzucanie i chwytanie jednorącz - odbijanie piłki o podłogę i chwytanie jej - celne rzucanie przyborów do umieszczonego celu - toczenie piłki (oburącz, jednorącz) 			
8.	<p>Wspinanie się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wspinanie się po drabinkach do wys. ok. 2 m. (licząc wysokość, na jakiej znajduje się głowa dziecka) 			
9.	<p>Skoki i podskoki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - skakanie na obu nogach do przodu - skakanie na obu nogach do tyłu - podskoki dostawne (<i>cwał i w bok</i>) - podskoki wykroczone (<i>w miejscu i z posuwaniem się do przodu</i>) - podskoki rozkroczo-zwarte, tj. <i>pajacyk</i> - podskoki zmienne (<i>z unoszeniem na zmianę raz jednego, raz drugiego kolana, łącznie ze swobodnymi wymachami ramion</i>) 			

Uwaga: zaznaczamy przy każdym ćwiczeniu znakiem X odpowiedniej części tabeli

.....
(podpis osoby przeprowadzającej badania)

ARKUSZ OBSERWACJI MOTORYKI MAŁEJ

.....
(IMIĘ I NAZWISKO)

.....
(DATA)

Lp.	Rodzaj ćwiczeń	Wykonuje prawidłowo	Popelnia błędy	Nie wykonuje
	Malowanie <ul style="list-style-type: none">– kontrola napięcia mięśni prawidłowa– trzyma pędzel poprawnie– nabiera farbę na pędzel– zapełnia kontury			
	Rysowanie <ul style="list-style-type: none">– prawidłowo trzyma ołówek lub kredkę– kontrola napięcia mięśni prawidłowa– zapełnia kontury– rysuje po śladzie ciągłym– odbija przez kalkę techniczną– łączy narysowane punkty– rysuje linie wg wzoru– rysuje figury geometryczne– rysuje postacie– rysuje obrazek tematyczny złożony			
	Wydzieranie <ul style="list-style-type: none">– -drze papier swoim sposobem– -potrafi drzeć papier z wykorzystaniem palców (wskazującego i kciuka)			
	Stemplowanie -potrafi stemplować bez nakładania się wzoru			
	Wiązanie <ul style="list-style-type: none">– przewleka sznurowadło przez dziurki– wiąże kokardę– szyje po śladzie z perforacją			
	Układanie <ul style="list-style-type: none">– buduje z klocków drewnianych:<ul style="list-style-type: none">○ wieża			

	<ul style="list-style-type: none"> ○ most ○ schody - łączy klocki (typu Lego) - układa klocki wg wzoru - układa puzzle, loteryjki obrazkowe 			
	<p>Lepienie</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi: <ul style="list-style-type: none"> ○ zgniatać plastelinę, ○ rwać na kawałki ○ formować wałek, kulki - wypełnia kontury plasteliną - układa wałek z plasteliny na konturze - lepi figurki z plasteliny 			
	<p>Wycinanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - trzyma poprawnie nożyczki - tnie papier - potrafi ciąć wg linii - wycina figury geometryczne 			
	<p>Klejenie</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi: <ul style="list-style-type: none"> ○ smarować klejem w odpowiednim miejscu ○ przykładac posmarowany papier na odpowiedniej stronie ○ przyklejać elementy w narysowanym konturze ○ przykleić pocięty obrazek 			

Uwaga: zaznaczamy przy każdym ćwiczeniu znakiem X w odpowiedniej części tabeli

.....
(podpis osoby przeprowadzającej badania)

Badanie motoryki małej i motoryki dużej należy przeprowadzić we wrześniu (jako ocenę wstępną) oraz po roku realizacji programu jako ocenę przyrostu umiejętności.

ORIENTACJA W SCHEMACIE CIAŁA

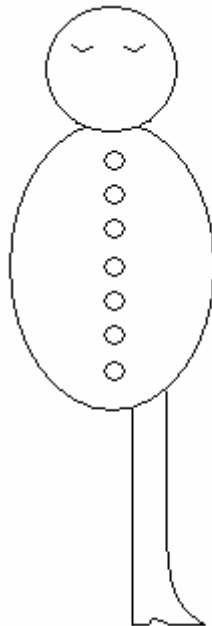
.....

.....

(imię i nazwisko)

(data)

1. To jest człowiek, ale on ma tylko jedną nogę, dorysuj wszystko, czego mu brakuje.



2. Wykonaj polecenia:

- a. Unieś prawą rękę do góry
- b. Pomachaj lewą nogą
- c. Pokaż prawe oko

- d. Złap się za lewe ucho
- e. Stań na prawej nodze
- f. Wyciągnij do mnie lewą rękę

3. Powiedz jak się nazywa ta część ciała, którą ci pokazuję (pokazujemy swoje części ciała):

- a. łokieć
- b. ramię
- c. kolano
- d. brwi
- e. kciuk
- f. stopa

4. Zrób to, o co Cię poproszę:

- a. Złap prawą ręką za lewe kolano
- b. Pokaż lewą ręką lewe oko
- c. Pokaż prawą ręką lewe ucho
- d. Dotknij lewym łokciem lewego kolana
- e. Złap się prawą ręką za prawą piętę
- f. Dotknij lewą piętą prawego kolana

OKRESLANIE STOSUNKÓW W PRZESTRZENI

5. Teraz trochę poćwiczmy. Rób to, o co poproszę:

- a. Zrób kilka kroków do przodu
- b. Zrób kilka kroków w prawo
- c. Zrób kilka kroków do tyłu
- d. Zrób kilka kroków w lewo
- e. Weź czerwony woreczek i połóż go po swojej prawej stronie
- f. Weź zielony woreczek i połóż go po swojej lewej stronie

6. Określenie położenia przedmiotów w przestrzeni:

Podajemy dziecku piłkę o średnicy 25 cm i prosimy o wykonanie następujących poleceń:

- a. Połóż piłkę na podłodze
- b. Stań za piłką
- c. Stań przed piłką
- d. Włóż piłkę do koszyka
- e. Stań obok koszyka
- f. Włóż woreczek po koszyk

7. Określanie kierunków na kartce papieru:

- a. Pokaż górny brzeg kartki
- b. A teraz pokaż jej dolny brzeg
- c. Weź czerwoną kredkę i narysuj kreskę od góry do dołu kartki, zrób kropkę na końcu linii.
- d. Weź niebieską kredkę i narysuj kreskę od lewego do prawego brzegu kartki, zrób kropkę na końcu linii.
- e. A teraz weź zieloną kredkę i narysuj kreskę od prawego do lewego brzegu kartki, zrób kropkę na końcu linii.
- f. Weź żółtą kredkę i narysuj kreskę od dołu do góry kartki, zrób kropkę na końcu linii.

Zadania od 2 do 7 oceniamy (+) za dobrze wykonane polecenie i (-) jeżeli wykonanie jest nieprawidłowe.

	Zadanie 2	Zadanie 3	Zadanie 4	Zadanie 5	Zadanie 6	Zadanie 7
a						
b						
c						
d						
e						
f						
Suma						

W zadaniu nr 1 za każdy dorysowany element oceniamy: + (dobrze) lub – (źle lub brak elementu); w zadaniu nr 1 możemy również ocenić w formie opisowej.

.....
(podpis osoby przeprowadzającej badania)

LATERALIZACJA

Imię, nazwisko dziecka:.....

Osoba przeprowadzająca badanie :

	Polecenia (Każde polecenie wykonujemy 2x)	Obserwacja I			Ocena	Obserwacja II			Ocena	Obserwacja III			Ocena
		Data.....				Data.....				Data.....			
		Wiek.....				Wiek.....				Wiek.....			
		L	P	L i P		L	P	L i P		L	P	L i P	
RĘKA	Włóż kolejno te kredki do pudełka. (5 kredek do pudełka na kredki). Pokaż ręką gdzie są drzwi?												
NOGA	Wejdź na stółek. Kopnij do mnie piłkę.												
OKO	Weź kartonik w obie ręce, a teraz popatrz na mnie przez dziurkę w kartoniku. Popatrz przez lunetę na okno, na drzwi, na mnie. (rulon po papierowym ręczniku).												
UCHO	Posłuchaj piosenki w tym telefonie. Zadzwoń do kolegi, koleżanki												

OBSERWACJA

Imię i nazwisko dziecka

POLECENIA	OBSERWACJA I	OBSERWACJA II	OBSERWACJA III
	Data..... Wiek.....	Data..... Wiek.....	Data..... Wiek.....
	OCENA	OCENA	OCENA
<p>Dziecko stoi; Obroty rąk /koła/ z boków (czy są to pełne obroty/ koła, czy są trudności we współpracy między prawą a lewą ręką) Obserwacja wskazuje na: <i>koordynację rąk</i></p>			
<p>Dziecko stoi; Obroty rąk przed sobą (porusza rękoma krzyżując, czy może szybko zmienić kierunek, czy przekracza linię środkową) Obserwacja wskazuje na: <i>koordynację rąk, przekraczanie linii środkowej ciała</i></p>			
<p>Dziecko stoi; Obroty górnej części tułowia (czy wykonuje pełne obroty/ koła, pół obrotu, ruchy szarpane, nie potrafi pochylać się do przodu) Obserwacja wskazuje na: <i>równowagę przedśionkową, planowanie ruchu, przekraczanie linii środkowej ciała</i></p>			

<p>Dziecko siedzi; Rotacja przedramion w ciągu 10 sekund Wykonanie; Dziecko i nauczyciel siedzą naprzeciw siebie, ręce zgięte w łokciach, przedramiona oparte na udach. Nauczyciel wykonuje szybkie ruchy supinacyjno-pronacyjne, po czym prosi dziecko o naśladowane go. Mówi; „Rób to szybko najpierw jedną ręką, potem drugą, następnie obiema naraz”. (czy jest „nadmiar ruchów”, nieregularność i ilość wykonanych wzorców) Przeciętna wykonywania wzorców w danym czasie - 10 Obserwacja wskazuje na: <i>planowanie motoryczne, koordynację obustronną, szybkość lub powolność ruchów w danym czasie</i></p>	Prawa ręka Lewa ręka Obie ręce	Prawa ręka Lewa ręka Obie ręce	Prawa ręka Lewa ręka Obie ręce
<p>Dziecko siedzi; Próba palec – kciuk. Nauczyciel demonstruje sekwencję ruchów, w której kciuk styka się z każdym palcem po kolei od wskazującego do małego, a następnie z powrotem od małego do wskazującego. Powtarzamy wzorzec kilkakrotnie każdą ręką z osobna i obydwoma naraz. Dziecko powtarza. (czy stykają się dystalne części palców, czy jest zachowana sekwencja, koordynacja ruchów) Obserwacja wskazuje na: <i>funkcjonowanie układu proprioceptywnego, koordynację w zakresie małej motoryki, koordynację obustronną przy wykonywaniu próby oburącz</i></p>	Prawa ręka Lewa ręka Obie ręce	Prawa ręka Lewa ręka Obie ręce	Prawa ręka Lewa ręka Obie ręce

<p>Dziecko stoi; Zdolność do wykonywania wolnych ruchów. Nauczyciel demonstruje próbę z rękami odwiedzionymi pod kątem 90 stopni i dłońmi na ramionach. Powoli prostuje ręce w łokciach a potem ponownie je zgina wracając do pozycji wyjściowej. (5-8 s - wyprost rąk, tyleż samo zgięcie). Dziecko powtarza. (czy dziecko potrafi odwzorować ruch i pozycję stawów, czy ręce nie opadają poniżej barków, czy nie występuje asymetria L P) Obserwacja wskazuje na: <i>problemy z planowaniem motorycznym, obniżone napięcie mięśniowe, koordynację obustronną</i></p>	Prawa ręka Lewa ręka Obie ręce	Prawa ręka Lewa ręka Obie ręce	Prawa ręka Lewa ręka Obie ręce
<p>Dziecko siedzi; Motoryka oka. Posługujemy się ołówkiem lub innym przedmiotem, który trzymamy w odległości 20-25 cm od oczu dziecka. Przesuwamy ołówek</p> <ul style="list-style-type: none"> - - w płaszczyźnie horyzontalnej po łuku, na odcinku ok. 40 cm - - przesuwamy ołówek w pionie o ok. 30 cm - - przesuwamy ołówek w liniach diagonalnych (na krzyż) <p>Wszystkie próby można przeprowadzać kilkakrotnie w razie wątpliwości. U dzieci, które noszą okulary, zdejmujemy je (czy pojawia się nieregularność gałek ocznych przy przekraczaniu linii środkowej; przedmiot może być na chwile tracony z pola widzenia, a potem wyłapywany po przekroczeniu linii środkowej; czy jest konwergencja (zdolność oczu do śledzenia obserwowanego przedmiotu poprzez zmianę położenia gałek ocznych; dzięki temu zjawisku człowiek może określać swoją odległość od przedmiotu); czy dziecko potrafi szybko przerzucać wzrok w różne punkty pola widzenia Obserwacja wskazuje na: <i>funkcjonowanie układu przedsionkowego oraz wizualnego, motoryczne planowanie w obrębie ruchów oczu</i></p>	płaszczyzna horyzontalna pion linie diagonalne	płaszczyzna horyzontalna pion linie diagonalne	płaszczyzna horyzontalna pion linie diagonalne

<p>Dziecko stoi; Test wyciągniętych rąk Schildera</p> <p>a) Nauczyciel stoi przodem do dziecka. Mówi: Złącz stopy, wyciągnij ręce w przód, rozstaw szeroko palce, zamknij oczy i policz, do 20 (jeśli dziecko nie potrafi liczymy za niego)</p> <p>(czy nie pojawiają się „ruchy robaczkowe” w obrębie palców, czy występują przeprosty w łokciach, kolanach, czy nie szuka dodatkowej stabilizacji przez łączenie dłoni, czy jedna ręka trzymana jest wyżej od drugiej (dominująca)</p> <p>Obserwacja wskazuje na: <i>funkcjonowanie układu przedsionkowego i proprioceptywnego, mechanizmy posturalne</i></p>			
<p>b) Nauczyciel stoi tyłem do dziecka. Prosi by zamknęło oczy i trzymało ramiona wyciągnięte w przód, podczas gdy on porusza jego głowę.</p> <p>(czy dziecko nie opuszcza ramion w dół, czy nie przesuwa ich na boki, czy potrafi wyizolować ruchy głowy względem tułowia, czy występuje opór przy poruszaniu głową i po której stronie)</p> <p>Obserwacja wskazuje na: <i>funkcjonowanie układu przedsionkowego i proprioceptywnego</i></p>			
<p>Dziecko w pozycji zgięciowej na plecach.</p> <p>Prosimy dziecko o przyjęcie pozycji lub nauczyciel sam ustawia: ręce skrzyżowane na klatce piersiowej, nogi zgięte w stawach biodrowych i kolanowych podciągnięte pod klatkę piersiową, głowa w górze. Pozwalamy chwilę odpocząć przed następną próbą- przykładamy dodatkowy opór na głowę i kolana.</p> <p>(jak długo i jak dokładnie dziecko utrzymuje pozycje, czy jest zdolne utrzymać pozycje nawet przy lekkim oporowaniu, która partia jest silniejsza głowa czy nogi)</p> <p>Norma dzieci od 6 r. ż. ok. 20 s.; dzieci od lat 8-miu do 30 s.</p> <p>Obserwacja wskazuje na: <i>funkcjonowanie układu proprioceptywnego, zdolności do dowolnego napięcia mięśni, mechanizmach posturalnych</i></p>			

<p>Dziecko w pozycji wyprostnej na brzuchu. Prosimy dziecko przyjęcie pozycji, lub nauczyciel sam ustawia: Dziecko leży na brzuchu, ramiona wyprostowane, nogi wyprostowane. Dziecko unosi głowę z jednoczesnym uniesieniem ramion i nóg (kolana wyprostowane nie dotykają materaca). Można „prześlizgnąć” kartkę papieru pod nogami w celu upewnienia, że pozycja jest prawidłowa. Jeśli potrzebna jest próba dajemy po niej chwilę odpocząć. (zdolność do „zsumowania” wszystkich składowych wzorca, na jaki długi czas jest to dla dziecka możliwe) Norma utrzymania pozycji od 6 r. ż. 20 sek. (ze stoperem), dziecko może również samo liczyć. Obserwacja wskazuje na: <i>funkcjonowanie układu przedśionkowego; funkcjonowanie prostowników, mechanizmów posturalnych, integrację obustronną, jest to pozycja umożliwiającą łatwe wykrycie zaburzeń</i></p>			
---	--	--	--

.....

(podpis osoby przeprowadzającej badanie)

Sposób oceny:

NORMA – 3pkt

NIEWIELKIE NIEPRAWIDŁOWOŚCI – 2pkt

DUŻE NIEPRAWIDŁOWOŚCI – 1pkt

JEŚLI NIE POTRAFIMY PRZYPORZĄDKOWAĆ ŻADNEGO Z TYCH PUNKTÓW DOKONUJEMY KRÓTKIEGO OPISU

Karta obserwacji ucznia

ROK SZKOLNY

.....
NAZWISKO, IMIĘ

KLASA.....

OBSZAR OBSERWACJI	OBSERWACJA WSTĘPNA	OBSERWACJA I SEMESTR (wypełniać tylko w przypadku uczniów niepełnosprawnych)	OBSERWACJA II SEMESTR
Frekwencja: – <i>Ogólna</i> - <i>W – F</i>			
Zmysły			
Motoryka			

Orientacja w schemacie ciała i przestrzeni			

Uwaga i zachowanie			
Umiejętności matematyczno-przyrodnicze			

Wnioski			
----------------	--	--	--

.....

(podpis nauczyciela)

WZÓR DO MIESIĘCZNYCH WPISÓW

Miesiąc:

Nazwisko , imię ucznia:

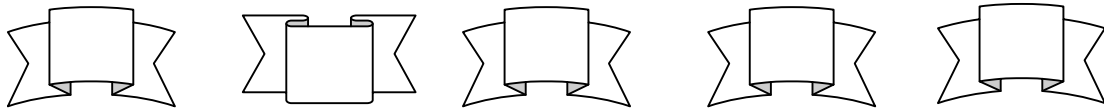
Obszar obserwacji	Tydzień I	Tydzień II	Tydzień III	Tydzień IV
Frekwencja: – - <i>ogólna</i> – - <i>W – F</i>				
Zmysły: – <i>dotyk</i> – <i>równowaga</i> – <i>koordynacja</i> – <i>napięcie mięśniowe</i> – <i>słuch</i> – <i>wzrok</i> – <i>węch i smak</i>				
Motoryka				
Orientacja w schemacie ciała i przestrzeni				

Procesy emocjonalno – motywacyjne: <ul style="list-style-type: none"> – <i>zainteresowanie</i> – <i>kontrola ekspresji emocji</i> – <i>pokonywanie trudności</i> – <i>stosunek do obowiązków</i> 				
Uwaga i zachowanie				
Podsumowanie				

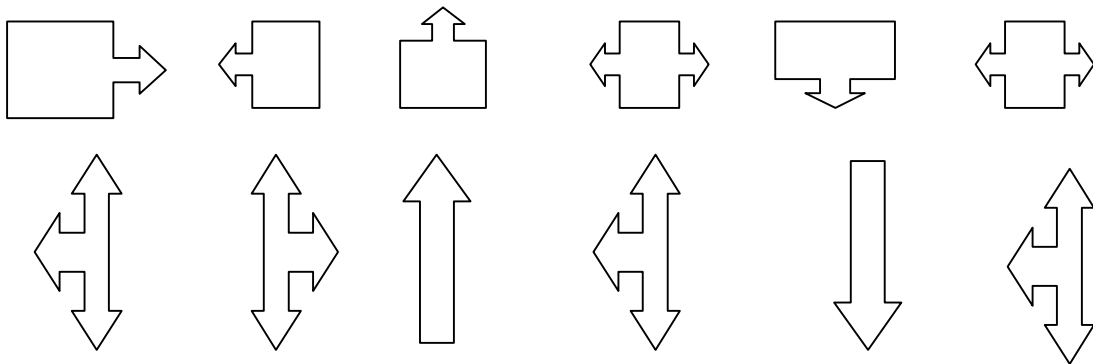
Test badania dojrzałości szkolnej w zakresie rozumowania matematyczno - przyrodniczego

1. Napisz swoje imię:.....

2. Pokoloruj tę wstęgę, która różni się od pozostałych:

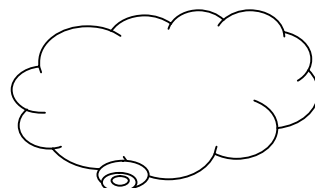
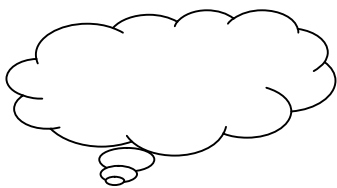


3. Pokoloruj jednakowe wzory tą samą kredką:

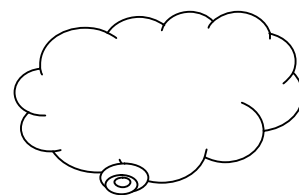
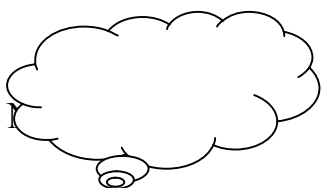


4. Wykonaj polecenia:

- ✓ Pokoloruj chmurkę z prawej strony na dole
- ✓ Otocz pętlą chmurkę z lewej strony na dole
- ✓ Przekreśl chmurkę z lewej strony na górze



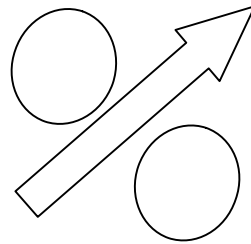
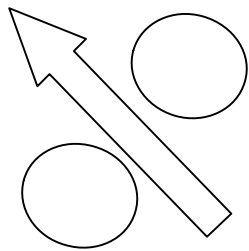
5. I



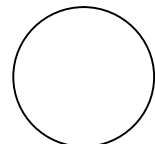
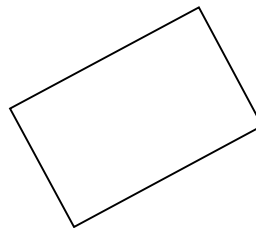
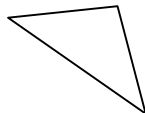
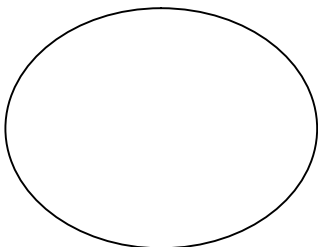
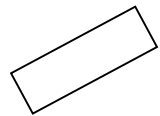
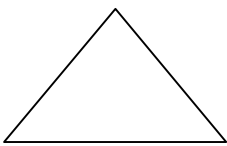
- ✓ Niebieskie na szafce
- ✓ Czerwone pod szafką
- ✓ Zielone po prawej stronie szafki
- ✓ Żółte po lewej stronie szafki



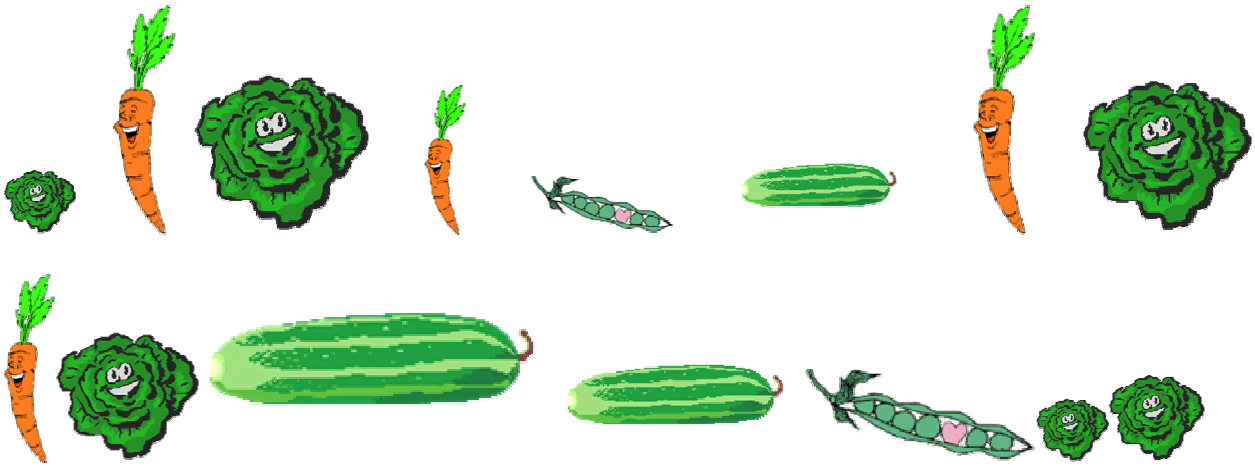
6. Pokoloruj na zielono koła z prawej strony strzałki:







7. Trójkąty pokoloruj na niebiesko, koła na czerwono, a prostokąty na żółto:



















8. Policz, ile jest warzyw każdego rodzaju. W odpowiednich miejscach w tabeli narysuj tyle samo kreseczek.



9. Skreśl kratki:

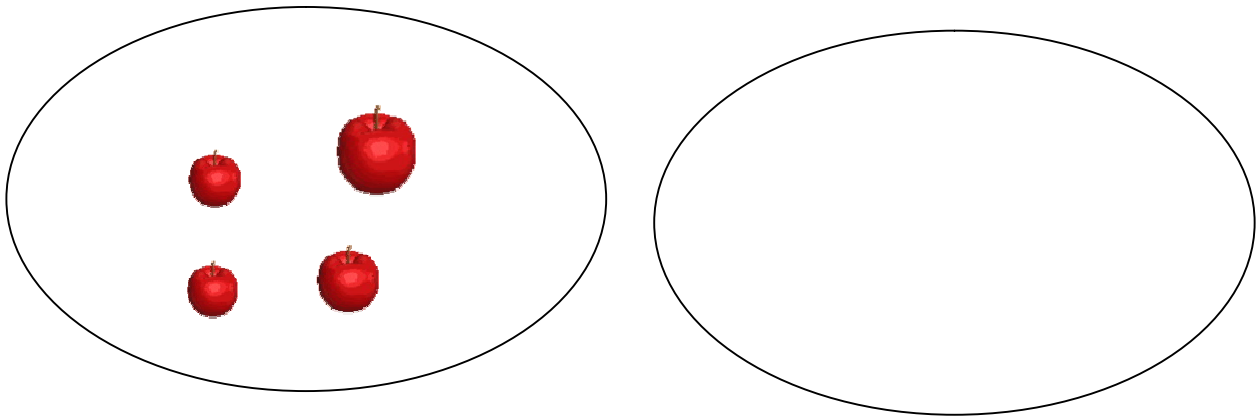
- ✓ Na czerwono, w których są po 4 kółeczka
- ✓ Na zielono, w których jest po 5 kółeczek

10. Licząc od lewej strony pokoloruj piątą gwiazdkę na niebiesko, a siódmą na czerwono.



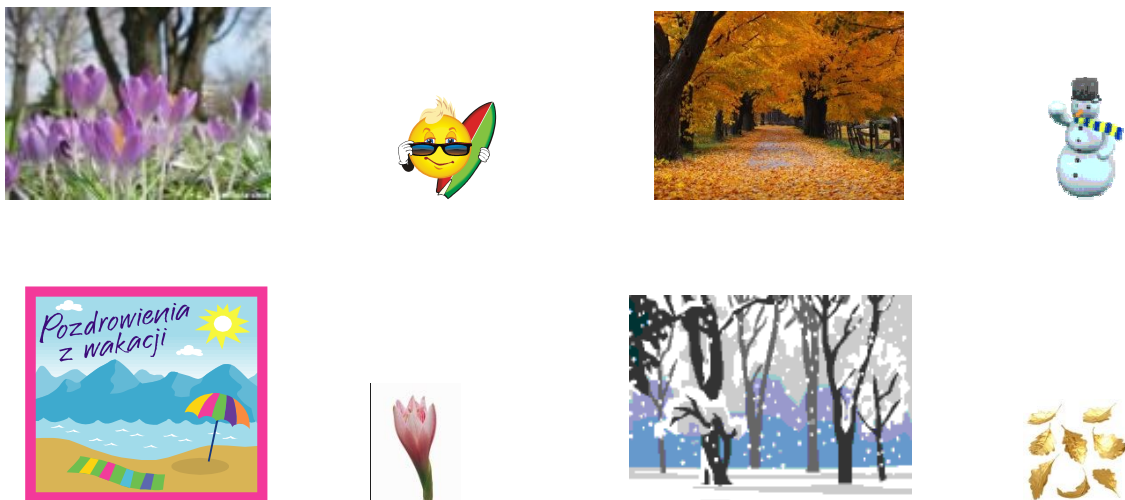
11. Policz, ile jest jabłek? W pętli obok narysuj tyle samo gruszek.



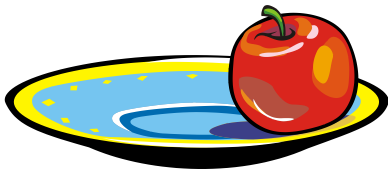
12. Połącz w pary obrazki, które pasują do siebie:



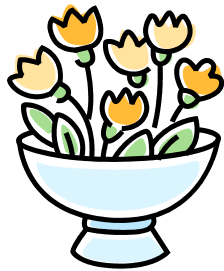
13. Do pory roku dołącz pasujący obrazek:



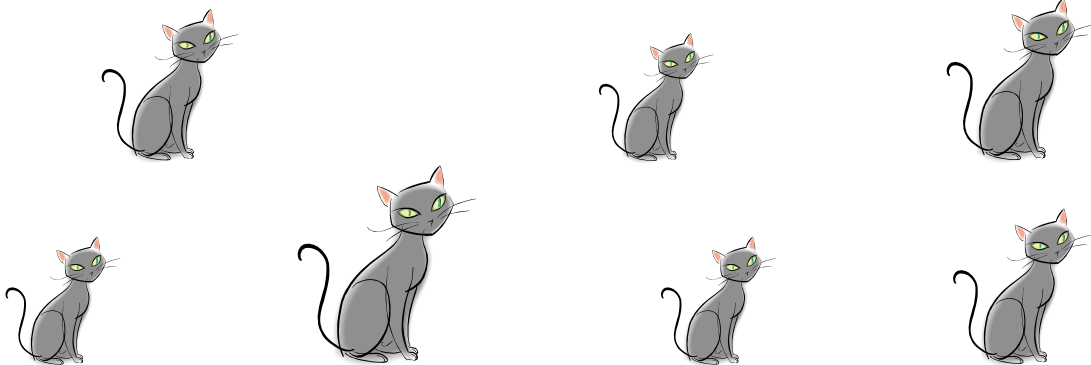
14. Na pierwszym talerzu jest 1 jabłko. Obok na talerzu narysuj o 2 więcej:



15. W pierwszym wazonie jest 6 kwiatów. Obok w wazonie narysuj o 3 mniej:



16. Policz, ile jest kotków? Narysuj miseczkę dla każdego z nich.



17. Połącz strzałkami, co jest potrzebne tym ludziom:



Arkusz indywidualny badania dojrzałości szkolnej w zakresie rozumowania matematyczno - przyrodniczego

(Zał. Nr 1)

Nazwa szkoły:

Nazwisko i imię ucznia:

Data badania:

Klasa:

Nr za-dania	Badane umiejętności	Diagnoza wstępna (IX/X)		Uwagi, wskazania	Diagnoza końcowa (IV/V)		Uwagi, wskazania
		Liczba pkt za zadanie	Uzyskana liczba pkt		Liczba pkt za zadanie	Uzyskana liczba pkt	
2.	Formułowanie uogólnień typu: <i>te obiekty są takie same, a te są inne.</i> Kształcenie spostrzegawczości (dostrzeganie różnic i podobieństw)						
3.	Formułowanie uogólnień typu: <i>te obiekty są takie same, a te są inne.</i> Kształcenie spostrzegawczości (dostrzeganie różnic i podobieństw)						
4.	Orientacja w przestrzeni / rozumienie pojęć dotyczących położenia i kierunku						
5.	Orientacja w przestrzeni / rozumienie pojęć dotyczących położenia i kierunku						
6.	Znajomość kierunków przestrzeni z własnego punktu widzenia						
7.	Sprawność grafomotoryczna i manualna. Rozróżnianie figur geometrycznych						
8.	Poprawne liczenie obiektów						
9.	Poprawne liczenie obiektów						
10.	Stosowanie liczebników porządkowych; orientacja w przestrzeni						
11.	Równoliczność dwóch zbiorów (rozumienie pojęcia „tyle samo”)						
12.	Segregowanie i klasyfikacja obiektów						
13.	Orientacja w czasie						
14.	Dodawanie w pamięci (nie zabrania się liczenia na palcach lub zbiorach zastępczych)						
15.	Odejmowanie w pamięci (nie zabrania się liczenia na palcach lub zbiorach zastępczych)						
16.	Poprawne liczenie obiektów						
17.	Rozumowanie						
18.	Orientacja w czasie/ znajomość ciągów zautomatyzowanych						
19.	Orientacja w czasie/ znajomość ciągów zautomatyzowanych						
20.	Orientacja w czasie/ znajomość ciągów zautomatyzowanych						
Razem pkt:		21			21		
Poziom gotowości (W/P/N):					-		

Arkusz zbiorczy badania dojrzałości szkolnej w zakresie rozumowania matematyczno - przyrodniczego

(Zał. Nr 2)

Nazwa i adres szkoły:

Klasa:

Liczba uczniów biorących udział w badaniu (N):

N_1 - liczba uczniów, które opanowały daną umiejętność

N_2 - liczba uczniów, które nie opanowały danej umiejętności

Nr zadania	Badane umiejętności	Diagnoza wstępna (IX/X)		Diagnoza końcowa (IV/V)	
		N_1	N_2	N_1	N_2
2.	Formułowanie uogólnień typu: <i>te obiekty są takie same, a te są inne</i> Kształcenie spostrzegawczości (dostrzeganie różnic i podobieństw)				
3.	Formułowanie uogólnień typu: <i>te obiekty są takie same, a te są inne</i> Kształcenie spostrzegawczości (dostrzeganie różnic i podobieństw)				
4.	Orientacja w przestrzeni / rozumienie pojęć dotyczących położenia i kierunku				
5.	Orientacja w przestrzeni / rozumienie pojęć dotyczących położenia i kierunku				
6.	Znajomość kierunków przestrzeni z własnego punktu widzenia				
7.	Sprawność grafomotoryczna i manualna. Rozróżnianie figur geometrycznych				
8.	Poprawne liczenie obiektów				
9.	Poprawne liczenie obiektów				
10.	Stosowanie liczebników porządkowych; orientacja w przestrzeni				
11.	Równoliczność dwóch zbiorów (rozumienie pojęcia „ <i>tyle samo</i> ”)				
12.	Segregowanie i klasyfikacja obiektów				
13.	Orientacja w czasie				
14.	Dodawanie w pamięci (nie zabrania się liczenia na palcach lub zbiorach zastępczych)				
15.	Odejmowanie w pamięci (nie zabrania się liczenia na palcach lub zbiorach zastępczych)				
16.	Poprawne liczenie obiektów				
17.	Rozumowanie				
18.	Orientacja w czasie/ znajomość ciągów zautomatyzowanych				
19.	Orientacja w czasie/ znajomość ciągów zautomatyzowanych				
20.	Orientacja w czasie/ znajomość ciągów zautomatyzowanych				
Poziom gotowości uczniów ogółem:		W=	P=	N=	W= P= N=

Kartoteka Testu badania dojrzałości szkolnej w zakresie rozumowania matematyczno - przyrodniczego

Test składa się z 20 zadań badających przygotowanie ucznia do nauki w zakresie umiejętności rozumowania matematyczno - przyrodniczego. Zadania od 1 do 17 wymagają udzielenia przez ucznia samodzielnej odpowiedzi w formie pisemnej. Zadania od 18 do 20 wymagają udzielenia odpowiedzi ustnej na pytanie zadane przez nauczyciela. Wszystkie polecenia przekazywane są uczniom przez nauczyciela, który dostosowuje czas do potrzeb swojej klasy. Każdy uczeń może uzyskać maksymalnie 21 punktów. Jeżeli uzyska mniej niż 11 punktów zaleca się przeprowadzenie bardziej szczegółowej diagnozy indywidualnej.

Nr zadania	Poprawne wykonanie zadania	Badane umiejętności	Liczba pkt	Nr w PP Wych. Przesz.
1.	-	-	-	
2.	Wskazanie właściwej wstęgi	- formułowanie uogólnień typu: te obiekty są takie same, a te są inne - kształcenie spostrzegawczości (dostrzeganie różnic i podobieństw)	1 pkt	4.2.
3.	Pokolorowanie jednakowych wzorów tym samym kolorem	- formułowanie uogólnień typu: te obiekty są takie same, a te są inne - kształcenie spostrzegawczości (dostrzeganie różnic i podobieństw)	1 pkt	4.2.
4.	Pokolorowanie, otoczenie pętlą, przekreślenie danego obiektu zgodnie z poleceniem	- orientacja w przestrzeni / rozumienie pojęć dotyczących położenia i kierunku	1 pkt	13.4. 14.1.
5.	Narysowanie obiektu we wskazanym miejscu	- orientacja w przestrzeni / rozumienie pojęć dotyczących położenia i kierunku	1 pkt	13.4.
6.	Pokolorowanie właściwych kół na obydwu rysunkach	- znajomość kierunków przestrzeni z własnego punktu widzenia	1 pkt	13.4.
7.	Staranne wypełnienie konturów Prawidłowe zaznaczenie wszystkich figur	- sprawność grafomotoryczna i manualna - rozróżnianie figur geometrycznych	1 pkt 1 pkt	14.3.
8.	Liczenie warzyw każdego rodzaju i prawidłowe określenie ich ilości we wskazanym miejscu tabeli	- poprawne liczenie obiektów	1 pkt	13.1.
9.	Skreślenie na czerwono 7 kratek, w których są po 4 kółeczka Skreślenie na zielono 5 kratek, w których jest po 5 kółeczek	- poprawne liczenie obiektów	1 pkt 1 pkt	13.1.
10.	Zamalowanie właściwych gwiazdek podanym kolorem	- stosowanie liczebników porządkowych - orientacja w przestrzeni	1 pkt	13.3.
11.	Narysowanie czterech właściwych elementów w drugim zbiorze	- równoliczność dwóch zbiorów (rozumienie pojęcia „tyle samo”)	1 pkt	13.3.
12.	Prawidłowe łączenie obrazków, które należą do tej samej kategorii	- segregowanie i klasyfikacja obiektów	1 pkt	4.2.

13.	Przyporządkowanie ilustracji charakterystycznej do poszczególnej pory roku	- orientacja w czasie	1 pkt	11.1. 4.2.
14.	Wyznaczenie wyniku dodawania	- dodawanie w pamięci (nie zabrania się liczenia na palcach lub zbiorach zastępczych)	1 pkt	13.2.
15.	Wyznaczenie wyniku odejmowania	- odejmowanie w pamięci (nie zabrania się liczenia na palcach lub zbiorach zastępczych)	1 pkt	13.2.
16.	Liczenie obiektów i rozróżnianie błędnego liczenie od poprawnego	- poprawne liczenie obiektów	1 pkt	13.1.
17.	Poprawne połączenie obrazków w pary	- rozumowanie	1 pkt	4.2.
18.	Wymienienie nazw kolejnych pór roku	- orientacja w czasie/ znajomość ciągów zautomatyzowanych	1 pkt	13.6.
19.	Wymienienie nazw kolejnych dni tygodnia	- orientacja w czasie/ znajomość ciągów zautomatyzowanych	1 pkt	13.6.
20.	Wymienienie nazw kolejnych miesięcy	- orientacja w czasie/ znajomość ciągów zautomatyzowanych	1 pkt	13.6.

- W zadaniach 18 - 20 uczeń udziela nauczycielowi odpowiedzi ustnych, które należy ocenić zgodnie z kryteriami punktacji zawartymi w kartotece testu.

Punktacja zadań w arkuszu i interpretacja wyników:

Aby określić poziom przygotowanie ucznia do nauki w zakresie umiejętności rozumowania matematyczno - przyrodniczego, należy zliczyć punkty uzyskane przez niego w poszczególnych zadaniach i odszukać odpowiednie przedziały w tabeli.

Przyjęto następujące przedziały procentowe:

100% - 77%: poziom wysoki (W)

76% - 52%: poziom przeciętny (P)

poniżej 52%: poziom niski (N)

Przedziały punktowe	Poziom gotowości rozumowania matematyczno - przyrodniczego	Interpretacja jakościowa wyniku
21 pkt - 17 pkt	wysoki (W)	Uczeń osiągnął dojrzałość szkolną w zakresie rozumowania matematyczno - przyrodniczego
16 pkt - 11 pkt	przeciętny (P)	Można uznać, że uczeń osiągnął dojrzałość szkolną w zakresie rozumowania matematyczno - przyrodniczego. Konieczne są jednak działania wspomagające badane umiejętności, w zakresie których wykryto trudności.
poniżej 11 pkt	niski (N)	Uczeń nie osiągnął dojrzałości szkolnej w zakresie rozumowania matematyczno - przyrodniczego. Wskazane byłoby powtórzenie badania, korzystając z arkusza szczegółowego, który daje możliwość dokładniejszego sprecyzowania problemu. Po ponownym uzyskaniu wyniku niskiego uczeń wymaga specjalistycznych badań w poradni psychologiczno - pedagogicznej i podjęcia działań terapeutycznych.

WYWIAD

Data.....

Imię i nazwisko dziecka.....

Data urodzenia.....

Miejsce zamieszkania.....

Tel. domowy.....

DANE O ROZWOJU DZIECKA:

Przebieg ciąży(*kolejność, ewent. komplikacje*).....

Przebieg porodu (*o czasie, przedwczesny, z komplikacjami, jakimi?*).....

Stan dziecka po urodzeniu (*waga, ogólna kondycja, inkubator?*).....

ROZWÓJ PSYCHOMOTORYCZNY:

Siadanie.....

(od 8mies., samodzielne koniec 10mies.)

Stawanie.....

(samodzielne stanie, przytrzymując się czegoś 10-11 mies.)

Chodzenie.....

(12 – 18 mies.)

Pełzanie

(8 – 9 mies.)

Raczkowanie

(10 - 11 mies.)

Gaworzenie.....

(ciągi wyraźnych sylab ze zmianą siły dźwięku i wysokości tonu, 6 – 7 mies.)

Mowa - mówienie.....

(do 12 mies. podwójne sylaby: „ma-ma”, „daj-daj” itp., 11-15 mies. „tata”, „mama” dla określenia osób)

Mowa – rozumienie

(do 12 mies. reaguje na swoje imię, zakaz typu „nie”, do 15 mies. wykonuje polecenia „chodź tu”, „daj mi”)

Rytm snu i czuwania.....

Nabywanie sprawności w życiu codziennym („*trening czystości*”, *ubieranie się i rozbieranie, jedzenie i picie*).....

Problemy opiekuńcze.....

Rozpoznanie lekarskie.....

Diagnozy innych specjalistów.....

Przebieg leczenia/terapii, stosowane metody i formy.....

DANE O RODZINIE:

Matka.....

Ojciec.....

Rodzeństwo:

Imię..... Data ur.....

Imię..... Data ur.....

Imię..... Data ur.....

Struktura rodziny (formalna i nieformalna).....

Sytuacja mieszkaniowa i materialna rodziny.....

Kto sprawował i sprawuje opiekę nad dzieckiem?.....

POSTAWY:

Wymagania wobec dziecka:

Rytm aktywności(*stały plan dnia, tygodnia*) M

Matka.....

Ojciec.....

Stały przydział obowiązków (jakie, kto i jak egzekwuje?).....

Matka.....

Ojciec.....

1. Czas po zajęciach lekcyjnych(*czas wolny, pomoc w zadaniach szkolnych, formy zabaw lub zajęć, ilość czasu spędzanego razem?*)

Matka.....

Ojciec.....

Inne osoby.....

Czy i jakie kary (cielesne, pozbawianie przyjemności, nagana, inne) stosują?

Matka.....

Ojciec.....

Za jakie przewinienia dziecko jest karane?

Matka.....

.....

.....

Ojciec.....

.....

.....

Jakie nagrody stosują (*pochwała słowna, pochwała bezsłowna (gest, uśmiech), nagroda rzeczowa (słodycze, zabawka, książeczka, pieniądze), inne (jakie?)*)?

Matka.....

.....

.....

Ojciec.....

.....

.....

Za co dziecko jest nagradzane?

Matka.....

.....

.....

Ojciec.....

.....

.....

Co najbardziej lubią robić ze swoim dzieckiem?

Matka.....

.....

.....

Ojciec.....

.....

.....

Jakie trudności występują aktualnie w rozwoju i zachowaniu dziecka?.....

.....

PRZYKŁADOWY KONSPEKT Nr 1

na podstawie podręcznika „**Odkrywam siebie. Ja i moja szkoła**”

Klasa I, część 5” J. Falkowskiej

oraz programu edukacji wczesnoszkolnej w klasach I – III szkoły podstawowej

„**Odkrywam siebie. Ja i moja szkoła**” J. Falkowskiej

Temat tygodniowego ośrodka pracy: Zwierzęta zimą

Temat dziennego ośrodka pracy: Pomagamy ptakom

Edukacja: społeczna, przyrodnicza, polonistyczna, matematyczna, plastyczna

Czas: 4 jednostki lekcyjne

Klasa: pierwsza

Realizacja treści podstawy programowej:

Edukacja społeczna

2. Współpracuje z innymi w zabawie, w nauce szkolnej i w sytuacjach życiowych; przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej oraz w świecie dorosłych, grzecznie zwraca się do innych /.../.

Edukacja przyrodnicza

1.b. Zna sposoby przystosowania się zwierząt do poszczególnych pór roku: odloty i przyloty ptaków, zapadanie w sen zimowy.

1.e. / ... / pomaga zwierzętom przetrwać zimę / ... /.

2.a. Obserwuje pogodę i prowadzi obrazkowy kalendarz pogody.

Edukacja polonistyczna

1.a. Obdarza uwagą dzieci i dorosłych, słucha ich wypowiedzi i chce zrozumieć, co przekazują; komunikuje w jasny sposób swoje spostrzeżenia / ... /.

1.b. W kulturalny sposób zwraca się do rozmówcy, mówi na temat, zadaje pytania i odpowiada na pytania innych osób /... /.

1.c. Uczestniczy w rozmowie na tematy związane z życiem rodzinnym i szkolnym, także inspirowane literaturą.

2.b. Zna /.../ litery alfabetu, czyta i rozumie proste, krótkie teksty.

2.c. Pisze proste, krótkie zdania: przepisuje / ... /; dba o estetykę i poprawność graficzną pisma / przestrzega zasad kaligrafii /.

Edukacja matematyczna

2.b. Wyznacza sumy / dodaje /, manipulując obiektami lub rachując na zbiorach zastępczych, np. na palcach.

2.d. Zapisuje rozwiązanie zadania z treścią przedstawionego słownie w konkretnej sytuacji, stosując zapis cyfrowy i znaki działań.

Edukacja plastyczna

1. Wypowiada się w wybranych technikach plastycznych na płaszczyźnie i w przestrzeni;

Zajęcia techniczne

2.a. Utrzymuje porządek wokół siebie / na swoim stoliku, w sali zabaw, szatni i w ogrodzie /, sprząta po sobie i pomaga innym w utrzymaniu porządku.

Cel ogólny:

- zapoznanie z zasadami dokarmiania ptaków
- uświadomienie uczniom konieczności pomagania ptakom w czasie zimy

Cele szczegółowe:

- nazywa zmiany zachodzące w przyrodzie zimą;
- nazywa i rozpoznaje ptaki spędzające u nas zimę
- nazywa ptaki spotykane w karmniku;
- wypowiada się na temat wysłuchanych utworów;
- czyta i pisze wyrazy i zdania z poznanymi literami;
- dodaje w zakresie 5 z wykorzystaniem konkretów;
- pod kierunkiem nauczyciela rozwiązuje i układa zadania na dodawanie;
- wykleja plasteliną kontury karmnika
- nakleja drobne elementy
- dokonuje wyboru - wyszukuje ptaki zgodnie z instrukcją
- pomaga ptakom w czasie zimy
- uzasadnia potrzeby dokarmiania ptaków;
- ilustruje ruchem treść piosenki;
- utrzymuje ład i porządek wokół siebie;
- aktywnie uczestniczy w zabawach ruchowych;
- chętnie i zgodnie współpracuje z innymi;

Cele szczegółowe i rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych : zgodnie z IPT – em

Metody: metoda ośrodków pracy, elementy metody integracji sensorycznej, pedagogika zabawy

Formy pracy: zbiorowa, indywidualna zróżnicowana, jednolita,

Środki dydaktyczne: pojemniki z zawartością różnych pokarmów dla ptaków, tablica demonstracyjna z ptakami, arkusz szarego papieru z

narysowanym

karmnikiem, plastelina, ilustracje ptaków, ilustracje dotyczące

różnych

sposobów pomagania ptakom, podręcznik, radiomagnetofon

Przebieg zajęć

I. Zajęcia wstępne

1. Powitanie uczniów.

- Zabawa ruchowa przy muzyce „Ptaki w karmniku” - Gdy słychać odgłosy ptaków dzieci biegają po sali, gdy milknie muzyka fruną do karmnika / szarfy / i naśladują odgłosy dziobania ziaren przez ptaki w karmniku stukając paluszkami o dywan

2. Zajęcia organizacyjno – porządkowe / sprawy bieżące, dyżurni, przygotowanie miejsc pracy /.

3. Sprawdzenie obecności.

4. Opis stanu pogody / obserwacje /.

5. Ćwiczenia kalendarzowe.

II. Ukazanie celu pracy

1. Dzieci siedzą w kole na dywanie
 - Nauczyciel pokazuje zawartość pojemników.
 - Uczniowie oglądają ich zawartości (poznanie wielozmysłowe)
 - Nazywanie zawartości pojemników
2. Nauczyciel kieruje pytanie do uczniów:
 - *Dla kogo moglibyśmy przeznaczyć zawartość pojemników: ziarenka maku, zbóż, okruchy chleba, słonina, jarzębina, słonecznik.*
 - *W jakim okresie dokarmiamy ptaki ?*
 - *Czym możemy karmić ptaki?*
 - *O czym musimy pamiętać chcąc karmić ptaki okruszkami chleba?*
 - *Jak nazywa się ptasia stołówka?*
3. Swobodne wypowiedzi dzieci na stawiane pytania.

III. Praca poznawcza

1. Czytanie tekstu / np. *W stołówce* / przez nauczyciela.
 - Sprawdzenie stopnia zrozumienia przeczytanego tekstu
 - Formułowanie odpowiedzi na pytania nauczyciela związane z tekstem.
 - Wypowiedzi uczniów oceniające postępowanie gawrona.
 - Wskazywanie na planszy ptaków wymienionych w tekście, nazywanie i etykietowanie ich.
2. Wskazywanie na tablicy demonstracyjnej ptaków, które:
 - przylatują do nas na zimę,
 - zostają w kraju,
 - odlatują do ciepłych krajów; próby wskazywania charakterystycznych cech ich wyglądu.
3. Utrwalanie nazw ptaków będących u nas zimą lub przez cały rok – podział wyrazów na sylaby i głoski.
4. Zapoznanie dzieci z zasadami dokarmiania ptaków zimą – nauczyciel czyta tekst *Zasady dokarmiania ptaków według Polskiego Towarzystwa Ochrony Przyrody „Salamandra”*.
5. Ćwiczenia ortofoniczne - *pożegnalny ptasi koncert*.
Podział dzieci na grupy: kukułki – kukają, bociany – klekocą, wróble – ćwierkają, wrony – kraczą. Wspólnie śpiewają ptaki, które odlatują i te, które zostają u na zimę.
6. Praca przy stolikach. Praca samodzielna uczniów na kartach pracy/ II poziomy /:

Uczniowie pełnosprawni	Uczniowie niepełnosprawni
Podręcznik, s. 4 – 5. <ul style="list-style-type: none"> • Pisanie sylab i wyrazów z literami <i>n, N</i>. • Układanie wyrazów z sylab i pisanie ich. • Czytanie i pisanie sylab: <i>na – nia, ne – nie, no – nio</i>. • Układanie wyrazów z rozsypanki sylabowej i pisanie ich z pamięci. 	Zgodnie z IPET – em

<ul style="list-style-type: none"> • Oglądanie obrazka. Nazywanie ptaków. Liczenie ptaków w karmniku i pod nim. Porównywanie ich liczby. Czytanie z nauczycielem wyrazu ptaki. • Co lubią ptaki?- narysowanie, co można dawać ptakom do jedzenia. • Czytanie tekstu. Odpowiadanie na pytanie. 	
---	--

7. Zabawa ruchowa przy piosence *Gawron*

8. Rozwijanie umiejętności dodawania w zakresie 5.

- Dodawanie w zakresie 5 – losowanie przykładów na dodawanie, podawanie wyników / liczenie w pamięci lub na palcach /.
- Symulacyjne rozwiązywanie zadań na dodawanie z wykorzystaniem liczb w kolorach.

8. Zabawa według pedagogiki zabawy „*Magiczna liczba*”.

„Czy znasz, czy znasz
magiczną liczbę 5
Tak jest 1 – podskok
2 – klaśnięcie
3 – tupnięcie
4 – przysiad
5 – ręce w bok”

9. Praca z podręcznikiem / tematyka zadań związana z opracowywanym ośrodkiem /.
Układanie formuł matematycznych na dodawanie do ilustracji.

Uczniowie pełnosprawni	Uczniowie niepełnosprawni
Podręcznik, s. 6. <ul style="list-style-type: none"> • Liczenie ptaków na gałęziach. Pisanie obliczeń według wzoru i ich wykonanie. • Czytanie obliczeń i rysowanie ptaków na gałęziach. Wykonanie obliczeń. • Liczenie ptaków na gałęziach. Pisanie obliczeń i ich wykonanie. 	Zgodnie z IPET – em

IV. Ekspresja

1. Zabawa ruchowa –*Budujemy karmnik*

Dzieci dzielą się na 5-, 6 – osobowe grupy, układają na podłodze ze swoich ciał kontury karmników.

2. Praca plastyczna „stołówka dla ptaków”

Uczniowie dzielą się na cztery grupy, otrzymują arkusze szarego papieru, na którym

narysowany jest karmnik. Zadaniem uczniów jest:

- wyklejenie go plasteliną;
- przyklejenie różnych ziarenek, którymi można nakarmić ptaki;
- spośród wielu ilustracji wybrać ilustracje tych ptaków, które spędzają u nas zimę i przykleić je przy karmniku.

3. Prezentacja, omówienie i ocena prac

V. Zajęcia końcowe

1. Sprawdzenie stopnia zapamiętania wiadomości poprzez wybranie przez uczniów tych ilustracji, które pokazują jak możemy pomóc ptakom przetrwać zimę.
2. Ocena pracy uczniów na lekcjach. Uczniowie otrzymują za aktywną pracę medale *Dbam o ptaki*.
3. Zadanie pracy domowej.
4. Porządkowanie sali.

PRZYKŁADOWY KONSPEKT Nr 2

na podstawie podręcznika „Odkrywam siebie. Ja i moja szkoła”
Klasa I, część 5” J. Falkowskiej
oraz programu edukacji wczesnoszkolnej w klasach I – III szkoły podstawowej
„Odkrywam siebie. Ja i moja szkoła” J. Falkowskiej

Temat tygodniowego ośrodka pracy: Przyszła zima

Temat dziennego ośrodka pracy: Bezpiecznie bawimy się na śniegu

Edukacja: społeczna, przyrodnicza, polonistyczna, matematyczna, muzyczna, wychowanie fizyczne.

Czas: 4 jednostki lekcyjne

Klasa: pierwsza

Cel ogólny:

- zapoznanie z zasadami bezpieczeństwa podczas zabaw zimowych;
- uczenie odpowiedzialności za własne bezpieczeństwo.

Cele szczegółowe:

- wymienia zasady bezpiecznego pobytu na śniegu;

- wybiera bezpieczne miejsca do zabaw;
- bezpiecznie bawi się na śniegu;
- opowiada o swoich zabawach zimowych;
- formułuje odpowiedzi na pytania;
- wypowiada się na temat przeczytanego tekstu oraz na podstawie ilustracji;
- czyta i pisze wyrazy i proste zdania z poznanymi literami;
- dodaje w zakresie 5 według podanego warunku;
- rozwiązuje i układa zadania na dodawanie;
- uczestniczy w zabawach ruchowych przy muzyce;
- śpiewa prostą piosenkę
- przedstawia środkami plastycznymi bezpieczne zabawy na śniegu;
- dba o ład na swoim stanowisku pracy;
- zgodnie współpracuje z rówieśnikami;
- stosuje zasady grzecznościowe wobec dzieci i pracowników szkoły;
- uważnie słucha wypowiedzi innych;

Cele szczegółowe i rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych: zgodnie z IPET – m

Metody: metoda ośrodków pracy, elementy metody integracji sensorycznej,

Formy pracy: zbiorowa, indywidualna, jednolita, zróżnicowana

Środki dydaktyczne: kartki białe / niebieskie, pudełko z elementami strojów sport / okulary, kask, rękawice, kombinezon / oraz zimowego sprzętu sportowego / łyżwy, kijki do nart, do hokeja, narty, buty narciarskie / podręcznik, tablica demonstracyjna, instrumenty muzyczne, pasta, farby, kreda.

Przebieg zajęć

I. Zajęcia wstępne

1. Powitanie uczniów.

• Przeprowadzenie zabawy integracyjnej Iskierka. Dzieci stają w kręgu i powtarzają za nauczycielem treść rymowanki „Iskierką radość puszczam w krąg, niech dotrze do każdego i wróci do mych rąk”

2. Zajęcia organizacyjno – porządkowe / sprawy bieżące, dyżurni, przygotowanie miejsc pracy/.

3. Sprawdzenie obecności / może być specjalna lista w klasie /.

4. Opis stanu pogody / obserwacje /.

5. Ćwiczenia kalendarzowe.

6. Zabawa ruchowa – Walka na śnieżki

Każde dziecko otrzymują białą lub niebieską kartkę, z której wykonują „śnieżną” kulę.

Nauczycielka dzieli wszystkich na dwie grupy według koloru śnieżek i oznacza linią teren

każdej z drużyn. Zabawa polega na przrzucaniu kulek w stronę przeciwnika, podczas gdy słycać melodię. Gdy muzyka milknie - liczymy kulki, a wygrywa drużyna, która ma ich mniej. Zabawę powtarzamy kilka razy.

II. Ukazanie celu prac

1. Zajęcia na dywanie –

- Nauczyciel wnosi duże pudełko i stawia je na środku dywanu,
- Wyznaczone dziecko wkłada rękę do pudełka, bierze dowolną rzecz i próbuje odgadnąć, co to jest. Tak postępują kolejni uczniowie, do momentu, aż wyciągną wszystkie przedmioty.
- Uczniowie oglądają i nazywają elementy stroju oraz sprzęt do sportów i zabaw zimowych.
- Przymierzanie elementów strojów / kask, okulary, kombinezon.../, demonstracja sposobu ubierania butów narciarskich, łyżew, nart / przy asekuracji nauczycieli /. Okazjonalne wypowiedzi na temat bezpieczeństwa.

2. Rozmowa z uczniami na temat dyscyplin sportowych, zabaw zimowych, które znają, uprawiają oraz zawodników, którym kibicują.

- Przypomnienie nazw zimowych dyscyplin sportowych oraz zabaw zimowych – Zagadki pantomimiczne – wybrane dziecko przedstawienie ruchem, mimiką zabawy zimowe. Dzieci losują obrazek i przedstawiają treść za pomocą ruchu, np. jazda na łyżwach, lepienie bałwana, zabawa śnieżkami, jazda na nartach,
- W jakich miejscach dzieci uprawiają sporty zimowe?
- Jakie sporty zimowe uprawiają?

II. Praca poznawcza

1. Słuchanie wiersza Kto chce jeździć razem ze mną?

2. Rozmowa na temat wiersza.

- Jakie sporty uprawiają dzieci przedstawione w wierszu?
- Dlaczego wszystkie dzieci są zadowolone podczas zabaw na śniegu?
- Czemu nosy, uszy i policzki dzieci są rumiane?
- Gdzie bawią się dzieci? Czy ich zabawa jest bezpieczna?
- Jaki może być powód konfliktów między dziećmi w czasie zabaw na śniegu?
- Jak można rozwiązać te konflikty?

3. Oglądanie i segregowanie plansz z ilustracjami przedstawiającymi bezpieczne i niebezpieczne miejsca do zabawy. Rozmowy na temat zimowych zabaw:

- Co robią dzieci?
- Jak są ubrane?
- W jakich miejscach uprawiają sporty zimowe ?

•Dlaczego ruch na świeżym powietrzu sprzyja zdrowiu dzieci i dorosłych?

4.Zabawa muzyczno – ruchowa Bezpieczne sporty zimowe.

Dzieci na sygnał kołatki poruszają się jak narciarze, naśladują bieg na nartach. Dźwięki trójkąta zapraszają do zabawy łyżwiarzy, którzy naśladują jazdę figurową na lodzie. A dźwięki tamburynu są sygnałem dla saneczkarzy, którzy naśladują jazdę na sankach.

5.Praca samodzielna z podręcznikiem:

Uczniowie pełnosprawni	Uczniowie niepełnosprawni
Podręcznik, s. 16, 17. Czytanie zdań na temat zabaw zimowych. Odszukiwanie w tekście i podkreślanie imion dzieci, pisanie ich w odpowiednich miejscach. Odszukiwanie w tekście i podkreślanie nazw sprzętów zimowych, pisanie ich w odpowiednich miejscach. Układanie i pisanie zdań z rozsypanek wyrazowych.	Zgodnie z IPET – em

6.Zajęcia na dywanie. Rozwiązywanie zadań na dodawanie w zakresie 5.

•Zabawa Rzucamy śnieżkami . Nauczyciel przygotowuje arkusz szarego papieru z narysowanymi pięcioma kołami współśrodkowymi, oznaczonymi cyframi 1,2,3,4,5 i kładzie na dywanie. Dzieci, ustawione w pewnej odległości od arkusza papieru, kolejno rzucają woreczkami i odczytują, ile punktów zdobyły.

•Dzieci rzucają dwoma woreczkami na tarczę z zaznaczonymi punktami 1, 2, 3. Układają i mówią formułę matematyczną na dodawanie.

•Rozwiązywanie zadań metodą symulacji na konkretach i rysunkach.

7.Karty pracy – rozwijanie umiejętności czytania; układanie zdań z podanych wyrazów i zapisywanie ich

8.

Uczniowie pełnosprawni	Uczniowie niepełnosprawni
Podręcznik, s. 21. Samodzielne czytanie zadania. Podkreślanie pytań.	Zgodnie z IPET – em

Ilustrowanie treści zadania. Pisanie formuły matematycznej. Pisanie odpowiedzi. Dodawanie w zakresie 5 z wykorzystaniem przemienności dodawania.	
---	--

9.Wychowanie

fizyczne- Zabawy na śniegu

- Marsz za prowadzącym na plac pokryty śniegiem.
- „ Ślady na śniegu -ćwiczenia w zakresie świadomości ciała
- Ćwiczenia ruchowe uwzględniające wyniki sprawności motorycznej uczniów- wybrany zestaw- biegi, podskoki
- Podział na II grupy - zabawa, która drużyna szybciej ulepi bałwana
- Powrót do klasy

IV. Ekspresja

1. Przypomnienie słów i melodii piosenki „Zima, zima”
2. Zabawy muzyczno-rytmiczne- obrazowanie ruchem treści piosenki, wyklaskiwanie rytmu

IV. Zajęcia końcowe

1. Sprawdzenie stopnia zapamiętania wiadomości poznanych przez uczniów.
2. Ocena pracy uczniów na lekcjach.
3. Zadanie pracy domowej.
4. Porządkowanie sali.

PRZYKŁADOWY KONSPEKT Nr 3

na podstawie podręcznika „Odkrywam siebie . Ja i moja szkoła . Klasa I ,
część10”

J.Faliszewskiej oraz Programu edukacji wczesnoszkolnej w klasach I-III szkoły
podstawowej „Odkrywam siebie . Ja i moja szkoła .” J. Faliszewskiej
Wydawnictwo MAC EDUKACJA

Temat tygodniowego ośrodka pracy: Bawimy się razem .

Temat dziennego ośrodka pracy: Bawimy się na podwórku .

Edukacje: społeczna , polonistyczna, matematyczna , plastyczna .

Czas: 3 jednostki lekcyjne.

Klasa : pierwsza .

Cel ogólny :

- Zapoznanie uczniów z różnymi formami zabaw podwórkowych
- Uświadamianie konieczności zachowania bezpieczeństwa podczas zabaw na podwórku

Cele szczegółowe:

Uczniowie pełnosprawni	Uczniowie niepełnosprawni
<ul style="list-style-type: none">- nazywa dni w tygodniu- nazywa sprzęt do zabaw podwórkowych- opisuje swoje podwórko- udziela nauczycielowi odpowiedzi na pytania- czyta i pisze wyrazy z poznanymi literami- wymienia zasady zabaw podwórkowych- oblicza i zapisuje wyniki dodawania i odejmowania do 10- przelicza ilość elementów w zakresie 10- wykonuje pracę plastyczną zgodnie z instrukcją- dba o czystość swojego stanowiska pracy- spokojnie i kulturalnie zachowuje się podczas lekcji- aktywnie uczestniczy w zabawach ruchowych przestrzegając reguł- uważnie słucha wypowiedzi innych	Zgodnie z IPET -em

Cele rewalidacyjne :

- rozwijanie koordynacji wzrokowo –słuchowo-ruchowej
- stymulacja czucia głębokiego
- usprawnianie motoryki małej i dużej
- usprawnianie percepcji słuchowej i dotykowej

Metoda ośrodków pracy z uwzględnieniem metod: integracji sensorycznej, rozmowy kierowanej, zajęć praktycznych, zabaw tematycznych , pokazu , pogadanki , pracy z tekstem .

Formy pracy: zbiorowa, indywidualna, jednolita i zróżnicowana

Środki dydaktyczne: plansza „Kalendarz pogody”, klasowa lista obecności , zabawki , etykiety z nazwami zabawek, podręczniki , tekst wiersza L.J.Kerna „Nasze podwórko” , nagranie ,tablice demonstracyjne , kartoniki z cyframi , obręcz , puzzle papierowe , plastelina, piłka dmuchana .

Przebieg zajęć

I. Zajęcia wstępne

1. Powitanie uczniów.

-Zabawa ruchowa (*koordynacja wzrokowo-ruchowa , usprawnianie motoryczne w obrębie motoryki małej*)

Dzieci siedzą w siadzie skrzyżnym tworząc koło. Jedno z nich trzyma piłkę i toczy ją po podłodze do kolegi wymawiając jego imię ,Dziecko ,które otrzymało piłkę kontynuuje zabawę tocząc ją do następnego dziecka.

- **Ćwiczenia z zakresu integracji sensorycznej** (*świadomość siebie , stronność*)
 „Iskierka ”- dzieci z nauczycielem stoją w kole . Nauczyciel puszcza „iskierkę”
 przez
 ściśnięcie i jednocześnie uniesienie dłoni sąsiada . Uścisk przekazywany jest dalej,
 zgodnie
 z kierunkiem wskazówek zegara, tak, aby powrócił do nauczyciela

2. Zajęcia organizacyjno – porządkowe / sprawy bieżące, przygotowanie miejsc pracy /.
3. Sprawdzenie obecności.
4. Opis stanu pogody – uzupełnienie kalendarza pogody .
5. Ćwiczenia kalendarzowe.

II. Ukazanie celu pracy

1. Siedzenie na dywanie w kręgu
 - Nauczyciel przynosi „magiczny worek ”. Dzieci kolejno oglądają go , dotykają , wkładają ręce do środka próbując odgadnąć , co znajduje się w środku(*stymulacja czucia głębokiego, percepcja dotykowa*) .
 - Wysypanie przedmiotów z worka na dywan i nazywanie ich .
 - Etykietowanie : piłka , skakanka , guma do skakania , kreda , łopatka , grabie , wiaderko .
2. Rozmowa na temat zgromadzonych przedmiotów :
 - np. - Do czego służą te przedmioty ?
 - W jaki sposób bawimy się nimi ?
 - Gdzie można bawić się tymi zabawkami ?
3. Krótka pogadanka nauczyciela na temat zabaw z przyborami na podwórku .

III. Praca poznawcza

9. Czytanie tekstu *Nasze podwórko* przez nauczyciela.
 - Formułowanie odpowiedzi na pytania nauczyciela związane z tekstem.
10. Rozmowa na temat podwórka przedstawionego na tablicy demonstracyjnej.
 - Próby odpowiedzi na pytania nauczyciela .
11. Zabawa ruchowa (usprawnianie motoryki dużej)
 Naśladowanie ruchem czynności wykonywanych podczas zabaw na podwórku.
12. Praca z podręcznikiem przy stolikach.

Uczniowie pełnosprawni	Uczniowie niepełnosprawni
Podręcznik, s. 17 . <ul style="list-style-type: none"> • Dobieranie podpisów do ilustracji • Odgadnięcie zagadek i wpisanie rozwiązania Podręcznik , s .23 <ul style="list-style-type: none"> • Skreślanie wyrazu , który nie 	Zgodnie z IPET – em

pasuje do pozostałych <ul style="list-style-type: none"> • Nadawanie wspólnej nazwy przedmiotom 	
--	--

13. Zabawy utrwalające umiejętność dodawania i odejmowania w zakresie .10 .

14. Praca z podręcznikiem przy stolikach .

Uczniowie pełnosprawni	Uczniowie niepełnosprawni
Podręcznik, s. 16 . <ul style="list-style-type: none"> • Obliczanie wyników dodawania i odejmowania. • Liczenie kratek, odszukiwanie wyników w tabeli, odczytanie hasła . • Obliczanie ilości skakanek . 	Zgodnie z IPET – em

IV. Ekspresja

1. Wyklejenie części piłki plasteliną w zespołach 2-osobowych . Ułożenie klasowej piłki z wyklejonych elementów .

2. Zabawy z piłką (*percepcja słuchowa , koordynacja słuchowo-ruchowa*)

Dzieci stoją w kole , przy dźwiękach muzyki podają sobie piłkę, gdy przestaje grać muzyka dziecko, które w tym momencie ma piłkę musi ją podzucić do góry, klasnąć w ręce i złapać spadającą piłkę, muzyka gra dalej i zabawa jest kontynuowana .

V. Zajęcia końcowe

5. Sprawdzenie stopnia zapamiętania wiadomości.

Odpowiadanie na pytanie nauczyciela Czym bawimy się na podwórku ? przez kończenie zdania : Na podwórku bawimy się

Odpowiadanie na pytanie nauczyciela Jak bawimy się na podwórku ? przez kończenie zdania : Na podwórku bawimy się

2 Ocena pracy uczniów na lekcjach przez uzupełnienie „chmurek ” na tablicy.

3 . Porządkowanie sali.

4 . Pożegnanie uczniów

PRZYKŁADOWY KONSPEKT Nr 4
na podstawie podręcznika „Odkrywam siebie . Ja i moja szkoła . Klasa I ,
część10”

J. Faliszewskiej oraz Programu edukacji wczesnoszkolnej w klasach I-III szkoły
podstawowej „Odkrywam siebie . Ja i moja szkoła .”J. Faliszewskiej
Wydawnictwo MAC EDUKACJA

Temat tygodniowego ośrodka pracy: Bawimy się razem .

Temat dziennego ośrodka pracy: Jestem rowerzystą .

Edukacje: społeczna , polonistyczna, matematyczna , plastyczna .

Czas: 3 jednostki lekcyjne.

Klasa : pierwsza .

Cel ogólny :

- Zapoznanie uczniów z budową roweru i wyposażeniem rowerzysty .
- Ustalenie zasad bezpieczeństwa podczas jazdy na rowerze .

Cele szczegółowe:

Uczniowie pełnosprawni	Uczniowie niepełnosprawni
<ul style="list-style-type: none"> - nazywa części roweru - dobiera podpisy do ilustracji wg instrukcji - udziela nauczycielowi odpowiedzi na pytania - czyta i pisze wyrazy z poznanymi literami - układa z rozsypanki zasady bezpieczeństwa podczas jazdy rowerem - nazywa dni w tygodniu - oblicza i zapisuje wyniki dodawania i odejmowania do 10 - przelicza ilość elementów w zakresie 10 - mierzy i porównuje długości odcinków - wykonuje pracę plastyczną zgodnie z instrukcją - dba o czystość swojego stanowiska pracy - spokojnie i kulturalnie zachowuje się podczas lekcji - aktywnie uczestniczy w zabawach ruchowych przestrzegając reguł - uważnie słucha wypowiedzi innych 	<p>Zgodnie z IPET -em</p>

Cele rewalidacyjne :

- rozwijanie koordynacji wzrokowo –słuchowo-ruchowej
- usprawnianie motoryki dużej
- usprawnianie percepcji słuchowej
- rozwijanie koordynacji obustronnej
- stymulacja czucia głębokiego

Metoda ośrodków pracy z uwzględnieniem metod: integracji sensorycznej, rozmowy kierowanej, zajęć praktycznych, zabaw tematycznych , pokazu , pogadanki , pracy z tekstem .

Formy pracy: zbiorowa, indywidualna, jednolita i zróżnicowana

Środki dydaktyczne: plansza „Kalendarz pogody”, klasowa lista obecności , rowery , etykiety, podręczniki, kask ochronny , tekst opowiadania J. Jasny –Mazurek „Wymarzony rower” , tablice demonstracyjne , kartoniki z cyframi , obręcze , puzzle papierowe , plastelina, bębnek , linijki .

Przebieg zajęć

I. Zajęcia wstępne

1. Powitanie uczniów.

-**Zabawa ruchowa** „Kierowca i rower” . (*Koordinacja wzrokowo- słuchowo- ruchowa*)

Dzieci dobierają się parami . Jedno jest kierowcą , a drugie rowerem . Kierowca trzyma delikatnie kolegę za ramiona i „prowadzi” rower zgodnie z opowiadaniem nauczyciela .

-**Ćwiczenie z zakresu integracji sensorycznej** .

Poruszanie rękami wg słów rymowanki:

Koło małe , koło duże ,
głowa prosto , ręce w górze .

Ręka prawa , ręka lewa ,

tak kołyszą nam się drzewa . (*Koordinacja obustronna , współpraca rąk , motoryka duża*)

2. Zajęcia organizacyjno – porządkowe .

3. Sprawdzenie obecności .

4. Opis stanu pogody .

15.Ćwiczenia kalendarzowe.

II. Ukazanie celu pracy

2. Zajęcia na dywanie –

Swobodne oglądanie przedmiotów zgromadzonych na dywanie – rower duży 2-kołowy , rower mały 3-kołowy , kask , ochraniacze. Ubieranie kasku, ochraniaczy (Stymulacja czucia głębokiego).

Nazywanie przedmiotów, określanie ich przeznaczenia

Oglądanie roweru

- Nazywanie podstawowych części roweru. Etykietowanie .

- Zwrócenie uwagi na elementy roweru, które zawsze należy sprawdzić przed rozpoczęciem jazdy.

- Opisywanie stroju rowerzysty.

Rozmowa na temat: *Co należy robić, żeby bezpiecznie jeździć na rowerze?*

- *Jakiej wielkości powinien być rower, na którym jeździcie?*

- Dlaczego dzieci powinny być jaskrawo ubrane?
 - Dlaczego należy jeździć w kasku i ochraniaczach?
2. Krótka pogadanka nauczyciela na temat „bycia” rowerzystą .

II. Praca poznawcza

1. Słuchanie opowiadania J.Jasny-Mazurek „ Wymarzony prezent ”.
2. Rozmowa na temat opowiadania.
3. Ocenianie zachowania bohaterów opowiadania .
4. Oglądanie i omawianie plansz z ilustracjami przedstawiającymi znaki drogowe dla rowerzystów.
5. Zapoznanie z przepisami ruchu drogowego obowiązującymi rowerzystów .
6. Zabawa ruchowa . Wycieczka rowerowa ” . Dzieci przedstawiają ruchem czynności opisywane przez nauczyciela.
7. Praca samodzielna z podręcznikiem:

Uczniowie pełnosprawni	Uczniowie niepełnosprawni
Podręcznik, s. 22 . <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nazywanie wskazywanych części roweru. ▪ Czytanie nazw części roweru napisanych u dołu strony. ▪ Pisanie nazw ▪ Układanie z rozsypanki haseł nt. bezpiecznej jazdy rowerem i przepisywanie do zeszytów 	Zgodnie z IPET – em

8. Zajęcia na dywanie. Dodawanie i odejmowanie w zakresie 10 – zabawy związane z tematem dnia .
9. Praca z podręcznikiem .

Uczniowie pełnosprawni	Uczniowie niepełnosprawni
Podręcznik, s. 21. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Obliczanie działań na dodawanie i odejmowanie do 10 . ▪ Czytanie planu wyścigu 	Zgodnie z IPET – em

rowerowego ▪ Mierzenie odcinków trasy. ▪ Porównywanie odcinków /który jest najdłuższy i najkrótszy /.	
---	--

IV. Ekspresja

1. Dzieci w zespołach 3-osobowych układają duże fragmenty elementów składowych roweru (puzzle). Łączenie prac - utworzenie „klasowego ” roweru oraz pomalowanie kolorową kredą.
2. Zabawa z rymowanką.(Koordynacja słuchowo-ruchowa , percepcja słuchowa, stymulacja czucia głębokiego)
Dzieci poruszają się po sali w kole, chodzą na palcach, na piętach w rytmie wystukiwanym na tamburynie przez nauczyciela . Gdy dźwięki milkną, zatrzymują się, siadają w kole i na plecach kolegi wystukują palcami obu rąk rymowankę:

Jedzie rowerek na spacerek,
 Na rowerku pan Pawełek.
 Raz, dwa, raz, dwa,
 Raz, dwa, trzy,
 Jadę ja, jedziesz ty!

Zabawa toczy się dalej w zmiennych rytmach

IV. Zajęcia końcowe

1. Sprawdzenie stopnia zapamiętania wiadomości poznanych przez uczniów.
Dokończenie zdania : Dobry rowerzysta pamięta
2. Ocena pracy uczniów na lekcji przez ułożenie chmurek na tablicy obecności .
3. Porządkowanie sali.

Przykładowe zestawy ćwiczeń i zabaw

I.

1. Zabawa „iskierka”- dzieci z nauczycielem stoją (lub siedzą)w kole, nauczyciel puszcza „iskierkę” przez ściśnięcie i jednocześnie uniesienie dłoni sąsiada. Ten z kolei przekazuje uścisk dalej, unosząc do góry dłoń osoby stojącej obok.
(bodźce propriocepcji- świadomość siebie, stronność)

2.Rytmiczny marsz;

(bodźce propriocepcji- przedsionek, może być w rytm marszu np. Baron Cygański Strauss muzyka poważna vol. 2)

3. Zabawa „ Helikopter”- 1 obrót z zamkniętymi oczami, i drugi w drugą stronę z zamkniętymi oczami, między obrotami otwieramy oczy; parę rundek (przedsionek ,słuch i wzrok, schemat otoczenia)

4. Na polecenie nauczyciela dziewczynki idą na lewo, chłopcy na prawo (rozróżnianie prawo-lewo)

5.Na polecenie nauczyciela dzieci ilustrują wyliczankę (schemat ciała)

Kciuki gotowe?

Gotowe!

Wskazujące gotowe?

Gotowe!

Środkowe gotowe?

Gotowe!

Serdeczne gotowe?

Gotowe!

Małe gotowe?

Gotowe!

Wszystkie palce gotowe?

Gotowe!

Schowajcie się palce za głowę!

6. Podskakiwanie na dwóch nogach, na jedne nodze w sekwencji 2;1, z rytmicznym klaskaniem

(przedsionek, propriocepcja, równowaga dynamiczna)

7. Co Ci rysują? – zabawa w parach.

Rysownie poznanych liter, cyfr na plecach dziecka

(czucie powierzchniowe, propriocepcja; wiedza o świecie zaczyna się od naszego ciała, przenoszenie wrażeń dotyku na obraz w mózgu)

II. Jesień

Zestaw

1. Przygotowanie

Porozkładanie materiału przyrodniczego przez dyżurnych w czterech rogach sali (szyszki, patyczki, kamienie, jabłka), oraz rekwizytów (małe kółka plastikowe) . Na polecenie każde dziecko staje przed kółkiem

2. Zabawa orientacyjno porządkowa- schemat otoczenia, integrowanie systemu widzę -słyszę-działam

Dzieci chodzą w rytm marszu np. Strauss Marsz Radeckiego (muzyka poważna vol. 10) po sali między kółeczkami, na sygnał zatrzymują się przy wybranym kółku

3. Na czworakach, (ruch naprzemienny aktywizuje ciało modzelowate, drogi nerwowe; obie strony ciała pracują razem włącznie z ramionami, widzenie obuoczne, słyszenie obu uszne, wzmacnianie siłę nadgarstka i ruchy rozciągania w nadgarstkach), przedsionek, stymulacja dotykowa, znajomość figury 'koło"(musi dotykać całą powierzchnią dłoni i stóp podłoża, głowa w górze)

„Jeże robią norki „

„Dzieci – jeże” -zbierają liście, gałązki, kamyczki, jarzębinę, czworakując po sali, następnie układają z nich norkę wkoło swoich kółek

4. Przeskakiwanie na dwóch nogach. przedsionek, koordynacja obustronna, pojęcia schematu otoczenia; przez, przód, tył

*„Jeże przeskakują **przez** norki”*

Dzieci przeskakują przez norki na dwóch nogach w przód i tył

5. Skakanie na jednej nodze ,przedsionek, równowaga dynamiczna, koordynacja obustronna pojęcia schematu otoczenia; „dookoła” , „do

*„Jeże wskakują **do** norki”*

Dzieci skaczą dookoła nerek na jednej nodze , na komendę “do norki” wskakują

6. Na boku, wzmacnianie mięśni - oporowanie, odruch Galanta schemat ciała, lokomocja (Odruch Galanta-potrzebny w kształtowaniu postawy ciała i koordynacji ruchowej Jest osłabiony u dzieci z obniżonym napięciem mięśniowym. U dziecka ułożonego na brzuchu drażni się skórę bocznej powierzchni ciała na wysokości lędźwiowej. W przypadku prawidłowo przebiegającego rozwoju dziecka dochodzi do zgięcia tułowia w stronę drażnioną.)

„Jeże zwijają się w kłębuszek”.

Ćwiczenie w parach. Jedno dziecko „jeż” .Jeże zwijają się w kłębuszek na lewym boku, partner siedząc przed jeżem kładzie rękę na prawym ramieniu i biodrze. Zamierza delikatnie odwrócić „języka”, na plecy, ” jeże” stosują opór. Potem, partner siedząc za jeżem zamierza delikatnie odwrócić „języka”, na plecy. Powtórzenie ćwiczenia na prawym boku. Zamiana ról.

7. Pełzanie, integracja wrażeń przedsionkowych i proprioceptywnych , zginacze i prostowniki szyi odpowiedzialne za ułożenie głowy wobec tułowia, kontrola nad głową, wzrok , koordynacja oczy- ręce, przedsionek (biodra dotykają podłogi, można podrażnić powierzchnię stóp, by dziecko sprowokować do wierzenia)

„Dzieci cicho pełzając wypatrują norek jeży”

Dzieci cicho pełzając wypatrują norek jeży, podnoszą głowę na wysokości pleców potem tułów opierając się tylko na przedramionach (3-5 sekund) – obserwują, następnie opuszczają tułów , głowa pozostaje w przedłużeniu linii kręgosłupa, kładą głowę na podłodze/odpoczynek 3-5s./ powtórzyć ćw. parę razy

8. Stymulacja dotykowa-dyskryminacja faktury, wielkości

Dzieci w parach siadają obok „norek”. Bez udziału wzroku rozpoznają: liście suche, świeże, gałązki, jabłka; duże, małe(jedno dziecko podaje fakturę, drugie odgaduje)

9. Na siedząco, czucie głębokie, widzenie centralne,

Palcami u nóg układają z materiału przyrodniczego kompozycje, lub poznana literę, cyfrę

10. Zakończenie-ćwiczenia mięśni barków

Zbieranie materiału przyrodniczego w pozycji zgięciowej z prostymi nogami

III. Zima

Zestaw

1. Wstęp - stymulacja dotykowa, ćwiczenia bilateralności rąk

Dzieci eksperymentują ze śniegiem przyniesionym z dworu; stopniowe dotykanie, robienie kulek, obserwacja topnienia. Następnie ugniatają kule z gazet, sreberek

2. Pozycja stojąca-rzuty, obustronna koordynacja motoryczna, ćwiczenia barków, pobudzenie związków między percepcją wzrokową a ruchem, wycucie siły rzutu

„Wojna na kulki śniegowe”

Dzieci robią „wojnę na kulki śniegowe” -celowanie do siebie

3.Na plecach, schemat ciała, kontrola wzrokowa nad przestrzenią, ruchy symetryczne, naprzemienne

„Orły na śniegu”

W pozycji leżąc na plecach dzieci wykonują ruchy rąk i nóg łącznie. Potem według wskazań prowadzącego np. Teraz tylko porusza się prawa noga i prawa ręka, teraz lewa noga i prawa ręka

4. Bieg, przedsionek, koordynacja pracy całego ciała, integrowanie systemu widzę - słyszę-działam

„Zaprzęgi „

Dzieci dobierają się parami: jedno z przodu, drugie z tyłu, chwytają się za ręce. Na sygnał ruszają miejsca biegając po całej sali . Po krótkiej zabawie następuje zmiana „konia i sanek”. Może być do muzyki Strauss Tritsch Tratsch Polka(muzyka poważna vol. 11)

5.Pozycja stojąca, ruchy supinacyjno –pronacyjne dłoni; potrzebne do pisania

„Wirujące płatki śniegu”-

Dzieci stoją, ręce z boku ciała ugięte w łokciach, ramiona pod kątem prostym do tułowia. Ruchami rąk naśladują „wirujące płatki śniegu”-6-9 sekund

6. Toczanie się, obustronna koordynacja ciała, integrujemy układ przedsionkowo-oczny, ćwiczenie dużych grup mięśniowych, stymulacja propriocepcji, równowaga

„Toczmy się na śniegu”

Dzieci leżą na ziemi z usztywnionym tułowiem, zwartymi kończynami dolnymi, i wyciągniętymi nad głowę ramionami. Odpychając się biodrami i ramionami toczą się w jedną stronę. Ramiona i nogi pozostają wyprostowane, pięty zwarte.

7. Pozycja siedząca w parach, rozluźnienie mięśni palców, doskonalenie reakcji na bodziec dotykowy, oraz rozwijanie umiejętności interpretowania bodźca

„Co Ci rysuję na plecach?”

Dziecko siedzi za partnerem, rysuje na jego plecach jakiś element zimy

(stosując ucisk punktowy)np. bałwanka, gwiazdkę, Po każdym rysunku należy zrobić krótką chwilę przerwy. Dziecko odgaduje słownie, lub odtwarza to ruchem w przestrzeni. Zmiana ról.

IV. Wiosna

Zestaw

1. Zabawa orientacyjno porządkowa- przedsionek, schemat otoczenia, integrowanie systemu widzę -słyszę-działam, równowaga

„Pająk i muchy”

*Nauczycielka objaśnia, że pająki obudziły się wiosną i polują na muchy. Dzieci biegają z brzęczeniem, na hasło **pająk** zastygają w bezruchu. Pająk zabiera „w sieci”-pod ścianę „muchy”, które się ruszają. Powtórzyć kilka razy*

2. Pozycja stojąca i na rękach, ćwiczenia równoważne, stymulacja proprioceptywna, widzenie peryferyjne

„Taczki”

Wiosną sprzątam ogródki, dzieci zabawią się w taczki. Jedno dziecko opiera się o podłogę na rękach i nogach. Drugie chwytają jego nogi w okolicy kostek. W tej pozycji ćwiczący poruszają się w ten sposób, że dziecko stojące popycha drugie z nich, a to mając wyprostowane nogi chodzi na rękach. Można zrobić zawody.

3. Pozycja na brzuchu, układ przedsionkowy, odruch ustalenia głowy-widzenie, słyszenie, ćw. mięśni barków

„Budząca się gąsienica”

Dzieci leżą na brzuchu. Nogi wyciągnięte, proste, ręce z boku ciała ugięte w łokciach, ramiona pod kątem prostym do tułowia. Oczy zamknięte. „Gąsienica” pomału podnosi głowę tak aby znalazła się na wysokości pleców, ok. 2,5 cm. Trzymać głowę ok. 5 sekund. Wolno kładziemy głowę na podłodze do pozycji wyjściowej. Powtarzamy parę razy.

4. Na plecach, przedsionek, koordynowanie ruchu ciała, świadomość ciała-tył, wzmocnienie orientacji w czasie i przestrzeni w czasie ruchu

„Pełzająca gąsienica”

Dzieci, „gąsienice” kładą się na podłodze, rozluźniają się. Odpychają się piętami w tył angażując całe ciało.

5. Pozycja stojąca, integrowanie odruchu obejmowania Moro, rozwój akceptacji samego siebie, ruch ukierunkowany na cel

„Radosne powitanie na spacerze”

Dzieci stoją w parach pewnej odległości od siebie. Jedno szeroko otwiera ramiona, dając w ten sposób drugiemu dziecku sygnał, że jest gotowe go objąć. Drugie podbiega i pozwala na to. Oboje wołają” Hej”

6. Pozycja stojąca, system przedsionkowo-oczny, równowaga, wycucie siły, propriocepcja (animacja ciałem), schemat ciała

„Walka kogutów”

Dzieci „koguty stoją naprzeciw siebie z jedną nogą zgiętą w kolanie wyciągniętą w tył, z przedramionami skrzyżowanymi przed klatką piersiową. W tej pozycji doskakują do siebie starając się przewrócić. Nie wolno się szarpać ani deptać nawzajem.

7. Pozycja na czworakach, (ruch naprzemienny aktywizuje ciało modzelowate, drogi nerwowe; obie strony ciała pracują razem włącznie z ramionami, widzenie oboczne, słyszenie obu uszne) ,przedsionek, stymulacja dotykowa, pojęcie przód-tył

„Raki idą tyłem”

*Dzieci chodzą na czworakach; na kolanach i **powierzchniach wewnętrznej dłoni**, w tył. Na sygnał ścigają się np. do nauczyciela. Kto pierwszy ?*

8. Pozycja leżąca-odpoczynek, łączenie dotyku z emocjami, stymulacja czucia powierzchniowego

Zabawy paluszkowe- „Rak”

Dzieci dobierają się parami, jedno leży drugie ilustruje ruchem rąk na plecach kolegi wierszyki recytowane przez nauczyciela, lub samodzielnie np.

*Idzie rak
nieborak.
Czasem - naprzód,
czasem - wspak.
Gdy ugryzie,
będzie znak.*

V.Lato

Zestaw

1. Zabawa orientacyjno porządkowa- schemat otoczenia, integrowanie systemu widzę -słyszę-działam

„Szukaj pary”

Dzieci dobierają się w pary, łapią za ręce i siadają na podłodze. Kiedy nauczyciel włączy muzykę, wtedy dzieci wstają i uciekają od siebie biegnąc po sali. Gdy muzyka cichnie, wtedy dzieci bardzo szybko podbiegają do siebie, podają sobie ręce i siadają na podłodze.

2. Na plecach – rozciąganie mięśni rąk, pleców, obręczy barkowej, rozwijanie dużej motoryki, bilateralność rąk,

„Malujemy lato”

Dzieci leżą na plecach na arkuszu papieru, w rękach mają grube flamastry. Papier nie może być mniejszy niż zasięg rąk. Dzieci symetrycznie rysują oburącz różne kształty i linie.

3. W siadzie –rozluźnianie mięśni palców, stymulacja taktylna, umiejętność odbierania, interpretowania i przekształcanie bodźca dotykowego na symbol

„Telegraf z wakacji”

Jedno dziecko siedzi, drugie stoi za partnerem. Stosując nacisk punktowy rysuje na jego plecach „leniwe ósemki”, figury geometryczne, cyfry, lub linie. Dziecko siedzące przenosi doznania dotykowe na kartkę papieru.

4. Skoki- obustronna koordynacja, integracja STOS, doskonalenie orientacji w czasie i przestrzeni

„Zajęczki w lesie”

Dzieci w pozycji -przysiad podparty. Opierają się mocno na dłoniach i odbijają się, równocześnie obiema nogami (podskok w miejscu).Przenoszą obie ręce do przodu , podskakują i przenoszą nogi jak najbliżej rąk (skok zajęczy). Wykorzystując ten ruch dzieci poruszają się po okręgu, spirali, prostych i krzywych.

5. Na stojąco- rozwijanie poczucia równowagi, integracja odruchu chodu automatycznego, schemat otoczenia przód -tył-bok

„Tańczące maskotki”

Dzieci dobierają się w pary wg wzrostu. Stają naprzeciw siebie . Między czoła wkładają dużą miękką maskotkę. Ma to być jeden punkt styczny między nimi. Dzieci poruszają się tak, by utrzymały zabawkę bez użycia rąk i nadmiernego siłowania się. Jedno z dzieci utrzymuje kierunek ruchu.

6.Na plecach –stymulacja proprioceptywna, integrowania odruchu MORO, obniżanie nadmiernego napięcia aparatu mięśniowego

„Relaks”

Jedno dziecko kładzie się na plecach, rozluźnia ciało. Nogi i ręce „rozrzucone” na boki .Oczy zamknięte. Drugie dziecko kładzie delikatnie na brzuch dziecka leżącego jakiś przedmiot. Dziecko leżące szybko obejmuje go rękami i nogami oraz rozpoznaje co to jest. Powrót do pozycji wyjściowej. Partner zabiera przedmiot , a dziecko leżące mówi co to za przedmiot.

Literatura:

- V.F. Maas „Integracja sensoryczna a neuronauka od narodzin do starości” Warszawa 2007
- V.F. Maas „Uczenie się przez zmysły. Wprowadzenie do teorii integracji sensorycznej dla rodziców i specjalistów” Warszawa 1998
- M. Bogdanowicz „Opis i planowanie zajęć wg m. Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne” Gdańsk 2006
- J. Zwoleńska „Radosna Kinezylogia” Warszawa 2005
- B. Odowska -Szlachcic „Metoda integracji sensorycznej we wspomaganie rozwoju mowy u dzieci z uszkodzeniami ośrodkowego układu nerwowego” Wydawnictwo Harmonia 2010